

Книга джунглів

Автор:

Редьярд Кіплінг

Книга джунглів

Редьярд Кіплінг

Бібліотека пригод

Чарівна та мудра казка від одного з найушавленіших письменників Великої Британії! Там, де на гнучких ліанах хитається Мавпячий Народ, де володарює мудрий вовк Акела, там, де панує єдиний закон – закон джунглів... Там, серед Зграї, виріс той, кого називали Жабенятком. Мауглі – хлопчик, якого виховали звірі: мудрий ведмідь Балу, хитра пантера Багіра та пітон Каа. Хлопчик, якому доведеться змагатися зі страшним і небезпечним ворогом – тигром Шер-Ханом...

Також до книжки увійшли оповідання «Ріккі-Тіккі-Таві», «Тумай із Роду Слонів», «Диво Пуран Бхагата», «Білий Котик» та «Квікверн».

Редьярд Кіплінг

Книга джунглів

Збірник

Жодну з частин цього видання не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі без письмового дозволу видавництва

© DepositPhotos.com / Polyudova, Yyordanov, zzve, komissar008, обкладинка, 2019

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2019

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», художнє оформлення, 2019

* * *

Назустріч долі

І удвох пліч-о-пліч долі навстріч,

Чи у пекло, чи в рай – не зважай.

Разом шлях знайдем і кудись дійдем –

Хоч на край землі, хоч за край...

Редьярд Кіплінг

Джозеф Редьярд Кіплінг (1865–1936) – дивовижний англійський письменник, поет і новеліст, зірка літератури вікторіанської епохи, наймолодший за всю історію лауреат Нобелівської премії – прожив непросте, сповнене тривоги, сумнівів і літературних перемог життя. Він зазнав злиднів і розчарувань, пізнав велике кохання та передчасну втрату найрідніших людей, його обсіпали нагородами, він навіть був наближений до короля своєї країни. Водночас йому довелося стати свідком жахів війни, людської жорстокості й ницості, дивовижної стійкості та самопожертви. У кожному рядку його книг, подібно до коштовних самоцвітів, сяє багатогранний талант чудового прозаїка та романтичного поета – він і в стрімкому малюнку характерів героїв, і у виточеності стилю, і у вишуканому кепкуванні над безсиллям зла.

Редьярд Кіплінг народився в Бомбеї, в Індії, у родині Джона Кіплінга, викладача місцевої школи мистецтв, і цей факт великою мірою визначив усе подальше життя автора. Змалку його оточував чарівний світ тропічної Азії, сповнений екзотичними образами, ароматами та звуками, які згодом стали невід'ємною складовою творчості письменника. Проте у п'ятирічному віці хлопчика відправили до пансіону в Південній Англії, де йому довелося прожити наступні шість років. Це був складний для Редьярда час: власник пансіону так жорстоко поводився з маленьким мрійником, що відтоді й до скону Кіплінг страждав від безсоння. Коли ж йому виповнилося дванадцять, майбутнього письменника перевели до приватного училища у графстві Девон, директором якого був товариш його батька. Редьярд мріяв про кар'єру військового, а заклад саме готував підлітків до вступу в престижну військову академію, однак сильна короткозорість завадила йому стати офіцером британської армії, а програма училища не давала випускникам змоги вступити до будь-якого іншого університету.

Саме тоді Кіплінг почав писати свої перші оповідання, а 1882 року, закінчивши навчання, повернувся до Британської Індії й почав працювати репортером у газеті, яка виходила у Лахорі. Одночасно з репортажами він писав і публікував короткі оповідання та вірші, а поїздки країною давали йому змогу побачити темний і світлий бік життя найбільшої імперської колонії. Молодий письменник і журналіст стрімко ставав популярним. Одна з індійських газет запропонувала Кіплінгу створити серію подорожніх нарисів, і він здійснив свою першу велику мандрівку: до Англії, США, Бірми, Китаю та Японії. До 1889 року були опубліковані шість книг його оповідань, а 1890 року виданий роман «Світло згасло», після чого Кіплінга проголосили літературним спадкоємцем Чарльза Діккенса. Водночас багато його віршів набули такої популярності, що розійшлися на цитати.

Проте успіх і визнання не врятували Кіплінга від примх долі. У 1892 році він вирушив до США, де планував видати свої твори, але видавець несподівано помер, а Редьярд закохався й одружився з його сестрою Кароліною. Та не встиг збігти медовий місяць, коли банк, у якому зберігалися всі заощадження письменника, збанкрутував, і молодята залишилися без засобів до існування. Аж чотири роки Кіплінгу довелося прожити у США, допоки обставини не змінилися.

А змінилися вони тому, що він почав писати для дітей. Саме тоді, у 1894–1895 роках, були опубліковані «Книга джунглів» та «Друга книга джунглів», які стали відомі в усьому світі. Перед читачами постав абсолютно

новий герой – хлопчак, який виріс поміж вовками, і світ людей і тварин, побачений його очима, вразив не лише дітей, а й дорослих. Слідом за оповіданнями про Мауглі з'явилася повість «Відважні мореплавці» (1897), а згодом, після поїздки до Південної Африки, вийшов друком роман «Кім» (1899), який донині вважають шедевром Кіплінга. На зламі століть письменник створив іще одну дитячу книгу – «Просто казки» (1902), яку переклали майже всіма відомими мовами. Яскраві та екзотичні, сповнені небезпечних пригод і загадкових подій, ці книги допомагали сучасникам крізь сіру буденність побачити таємничість, велич і красу світу. Водночас це не пустопорожні фантазії – Кіплінг надзвичайно уважний до деталей навіть тоді, коли йдеться про побут, звичаї та історії найвіддаленіших країн і народів.

З 1899 року Редьярд Кіплінг остаточно оселився в Англії, у графстві Сассекс, де створив іще дві славнозвісні книги казок – «Пак з Пагорбів» та «Нагороди і феї» (1906). Водночас письменник брав активну участь у політичному житті країни й виступав із застереженнями щодо невідворотності війни з Німеччиною.

Пророцтва Кіплінга не почули. Напруження у Європі зростало, а 1914 року спалахнула Перша світова війна. У 1915 році у Франції загинув син письменника Джон, тіло якого так і не знайшли. Упродовж чотирьох років письменник із дружиною намагалися з'ясувати, що ж сталося із Джоном, не втрачаючи надії на те, що він потрапив у полон, однак пошуки, що тривали до 1919 року, виявились безрезультатними. Саме Редьярд Кіплінг є автором фрази, яка викарбувана на всіх монументах загиблим у війнах в Англії: «Їхні імена житимуть вічно».

Ну, а «Книзі джунглів» судилося довше й набагато щасливіше життя. Сотні видань на всіх континентах, мільйонні накладки, переклади багатьма мовами світу, незліченні екранізації – повнометражні фільми, мультфільми, аніме-серіали, серії відеоігор за мотивами книги... Тільки у США історію хлопчика-вовка Мауглі від 1942 до 2018 року екранізували шість разів. Спробуйте сьогодні знайти десятирічного хлопчачка, який не знає, хто такі Багіра, Балу та Каа!

Утім ані фільми, ані найдосконаліші анімації не замінять справжнього аромату, чарівності й мудрості дивовижної казки, створеної одним із найушлюбленіших письменників Англії.

Брати мауглі

Над Сіонійськими горами повис задушливий вечір. Прокинувшись, Тато-Вовк почухався, позіхнув усією своєю ікластою пащею та потягнувся зацікавленим тілом, скидаючи тягар денного сну. Мати-Вовчиця дрімала, а під її великою сірою мордою вовтузилися, повискуючи, четверо вовченят.

– Час на полювання, – стиха промовив голова сімейства. Він приготувався стрибнути, коли горбата тінь біля входу до печери затулила місяць.

– О, славетний ватажку вовків, удачі тобі! І благородним дітям твоїм міцних білих зубів. Нехай не забувають вони голодних, – почулося скавчання.

Це був шакал Табакі. Вовки Індії зневажають Табакі через розбрат та плітки, що їх він сіє повсюди, а також через його жадобу – він не гребує навіть нечистю на сільських смітниках. Але водночас його й остерігаються – у джунглях він найчастіше хворіє на сказ, і тоді навіть тигр ховається від маленького шакала.

– Зайди й роззирнися довкола, – стримано прорік Тато-Вовк. – От тільки в печері немає нічого істивного.

– Для вовка немає, – завищав Табакі, – але для такого, як я, і обгризена кістка за щастя.

Озираючись, шакал прокрався до печери, де знайшов оленячу лопатку із залишками м'яса.

– О, дякую за щедру гостину! – промовив він, задоволено облизуючись. – Які ж чудові ваші вовченятка! А які в них оченятка!.. А втім чого це я? Ніби забув, що вони – малята вожака...

Табакі чудово знав, що відверто хвалити малят зась, адже це загрожує нещастям, і задоволено спостерігав, як збентежилися їхні батьки. Відтак він хижо промурмотів:

- Шер-Хан змінив місце ловів. Він повідав мені, що весь наступний місяць полюватиме в цих горах.

Шер-Хан був тигром, який жив за двадцять миль від печери поблизу річки Вайнганги.

- Це проти правил! - сердито гиркнув Тато-Вовк. - За Законом Джунглів він не може змінювати місце ловів без попередження. Розлякає нам усю дичину...

- Мати не дарма називала його Кульгавим, - додала Мати-Вовчиця. - Шер-Хан від народження накульгує - тому й полює виключно на домашню худобу. Мешканці поселень на берегах річки злі на нього. Тепер він прийде сюди - а за ним у джунглі навідаються люди. Нам із дітьми доведеться тікати. Велика дяка Шер-Ханові!

- Повідомити йому про вашу вдячність? - глузливо вишкірився Табакі.

- Геть звідси! - огризнувся Тато-Вовк. - Мерщій забирайся полювати зі своїм володарем. Через тебе самі прикрощі...

- Та йду вже, йду... А що це за шум? Чи то не гарчання Шер-Хана в заростях?

З долини пролунало зле, розчароване буркотіння голодного тигра, який не зумів запопасти здобич.

- Шер-Хан пришелепуватий, - прислухавшись, вигукнув Тато-Вовк. - Скільки галасу він наробив у заростях! Певне, думає, що наші олені схожі на вгодованих бичків?

- Тс-с-с! Це інші лови, - зауважила Мати-Вовчиця. - Його дичина - людина.

Буркотіння перетворилося на глухе гарчання, яке дедалі гучнішало, аж доки стало зрозуміло, що тигр готовий стрибнути... Невдовзі пролунало жахливе

виття – наче то був не тигр, а хтось зовсім інший.

– Що з ним трапалося?

Тато-Вовк визирнув із печери:

– Та кажу ж – недоумок! Обсмалив лапи у вогнищі дроворуба...

– А хто то піднімається схилом? – запитала Мати-Вовчиця, повівши вухом. – Підидно глянь.

Листя поблизу печери зашурхотіло, і Тато-Вовк приготувався до стрибка. Він був уже готовий схопити здобич, коли з кущів з'явилося голеньке смагляве хлоп'я, яке ледве зіп'ялося на ноги й трималося за гілочку, що немов для нього й звисала. Малюк зазирнув ув очі звірові й засміявся.

– Людина! – вигукнув Тато-Вовк. – Людське дитя!

– Я ще ніколи їх не бачила, – промовила Мати-Вовчиця. – Неси-но його сюди.

Тато-Вовк так само дбайливо, як і власних вовченят, без жодної подряпинки переніс малюка до печери і обережно поклав під теплий бік Матері-Вовчиці.

– Яке малесеньке і геть голеньке... А яке сміливе, – ніжно усміхнулася вона. – Дивись: пропхався між вовченятами й так завзято смокче! То ось яке воно – людське маля!..

– Я міг би вбити його одним-єдиним ударом, а воно нічого не боїться!

У печері враз споночіло – величезна морда Шер-Хана затулила вхід. Позаду тигра казався Табакі:

– О, мій володарю, він тут, тут!

– Нам виявлена глибока шана, – проказав Тато-Вовк, але очі його спалахнули гнівом. – Чого бажає Шер-Хан?

– Тут у тебе людське дитинча, – прогарчав тигр. – Його батьки втекли. Поверни мою здобич!

Для Шер-Хана вхід до вовчого лігва був занадто вузький, до всього він обпік собі обидві лапи в полум'ї й тепер лютував.

– Вовки – вільний народ. Вони коряться лише Ватажку Зграї. Людське дитинча – наше, ми самі вб'ємо його, якщо забажаємо...

– Це мовлю я, Шер-Хан! Присягаюся, що не стоятиму просто, нюхаючи вашу собачу буду й випрошуючи те, що належить мені за звичаєм, – ревисько тигра прогуркотіло, долинувши до кожного закутка печери.

Мати-вовчиця відштовхнула від себе вовченят і кинулася до входу. Її погляд стрівся з полум'яними очима Шер-Хана.

– А тепер мовлю я, Ракша-Заступниця! Людське дитя – мое! Зарубай собі на носі: воно житиме у зграї й полюватиме разом з усіма. Стережись, Шер-Хане! Забирайся звідси, нікчемне кульгаве чудовисько, або, запевняю тебе, відправишся в потойбіччя, до своєї матінки, кульгаючи на всі чотири лапи! Геть!

Тато-Вовк зачудовано дивився на свою подругу. Він уже майже забув той день, коли змагався за неї з іншими вовками, але ж у Зграї не дарма нарекли її Ракшею – лютим демоном. Шер-Хан, стиха бурмочучи, поступився назад і заревів:

– Собаки дзявкотять у своєму дворі! А ми ще подивимося, чи прийме Згряя людське дитинча. Воно – мое, і настане день, коли я його однаково уколошкаю!

Важко дихаючи, Мати-Вовчиця відповзла до вовченят, а Тато-Вовк задумливо мовив:

– Хоча б у чомусь Шер-Хан має рацію. Дитинча треба показати Зграї. Скажи, ти й справді хочеш залишити його?

– Так! – упевнено відповіла Мати-Вовчиця. – Воно прийшло в пітьмі, голісіньке, голодне, зовсім самотне, але, попри все це, не злякалося. Поглянь: воно анітрішечки не боїться наших вовченят! Смугастий кривий злодюга вб'є дитинча.

Нехай воно залишиться... Егей, лежи сумирно, жабенятко! Віднині ти будеш Жабенятком Мауглі...

- Але що вирішить Зграя? - запитав Тато-Вовк.

Згідно із Законом Джунглів, перш ніж створити родину, змужніле вовченя має постати перед Радою Зграї, яка збирається, коли місяць уповні. Лише після цього вовк стає повноправним і може полювати самостійно.

У визначений час, коли його нащадки підрости та зміцніли, голова вовчого сімейства вирушив уночі до Скелі Ради разом із Матір'ю-Вовчицею, вовченятами та Мауглі. Посеред величезних кам'яних брил, якими було всипано пагорб, їх очікували близько сотні вовків, а на вершині пагорба, на скелі, простягся на весь зріст ватажок Зграї - Акела. Цей могутній вовк-одинак, який вирізнявся незвичайною силою та вправністю, уже цілий рік очолював Зграю. Ще замолоду Акела кілька разів утрапляв до капканів, що їх влаштовували в джунглях люди, однак завдяки своїй кмітливості залишився неушкодженим і тепер чудово знав, як уникати небезпечних пасток.

Цієї місячної ночі біля Скелі Ради зібралася вся вовча Зграя - від сивих, наче борсуки, старійшин і молодих дужих вовків до підрослих шибайголів-вовчиків. Запанувала тиша, але час від часу якесь вовченя виштовхували у смугу місячного сяйва, щоби всі його добряче обдивилися, а інколи старий досвідчений вовк нечутно підходив до нього, оглядав з голови до ніг і мовчки повертався на своє місце.

Тоді Акела звертався до зграї з вершини пагорба:

- Ви ж бо знаєте Закон Джунглів! Егей, вовки, дивіться пильно!

Коли підійшла черга Мауглі, Мати-Вовчиця напружилась, а Тато-Вовк носом підштовхнув Жабенятко на галявку. Плюхнувшись на землю, Мауглі розсміявся і почав бавитись камінцями, що виблискували в місячному сяйві.

Десь із-за скелі почулося глухе гарчання Шер-Хана:

- Людське дитинча мое! Мое! Навіщо воно Вільному Народові?

Акела й вухом не повів і закликав далі:

– Егей, вовки, дивіться уважно! Вільний Народ не дослухається до чужинців, він сам вирішує.

У вовчій Зграї прокотилося буркотіння, хтось із молодих вовків вигукнув:

– Навіщо Вільному Народові людське маля?

За Законом Джунглів, у разі суперечки через те, чи може підрослий звір стати членом Зграї, мали висловитися принаймні двоє, але не його батько чи мати.

– Хто за це дитинча? – запитав Акела. – Хто з Вільного Народу бажає слова?

Відповіді не було, і Мати-Вовчиця вже приготувалася до бою, що, як вона розуміла, міг стати для неї останнім.

Тоді старий Балун, бурий ведмідь, який, коли не ласував горіхами, корінцями та медом диких бджіл, навчав вовчат Закону Джунглів – і з цієї причини був допущений до Ради Зграї, став на задні лапи.

– Людське дитинча? – пробасив Балун. – Я кажу так. Нехай він буде у Зграї. Я навчу і його.

– Нам потрібен іще один голос, – кивнув Акела. – Учитель молодих вовків висловився. Хто, окрім Балун, проголосує за людське дитинча?

Струнка тінь ковзнула поміж вовків. Це була Багіра, чорна пантера. Усі знали Багіру, і небагато було сміливців, що наважилися б стати на її шляху, бо вона була хитра, як Табакі, відважна, наче дикий буйвіл, і невгамовна, мов поранений слон. Та водночас її голос був солодкий, ніби мед, а хутро – м'якше за пташиний пух.

– О, Акело, і ти, Вільний Народе, – промуркотіла Багіра, – я не маю права голосу на Раді, однак Закон Джунглів стверджує: якщо виникає сумнів щодо нового дитинчати, його життя можна викупити за певну ціну. І Закон не визначає, хто може, а хто не може заплатити викуп. Моя правда?

– Правда, – гаркнули вічно голодні молоді вовки. – Дитя можна викупити. Такий Закон!

– Може, усе ж таки ви дозволите сказати мені декілька слів? – усміхнулася Багіра.

– Кажи!

– Ганебно для могутньої Зграї вбивати голомозе дитя. Воно ще вам знадобиться, коли виросте. Якщо ви погодитеся прийняти цю дитину, до слів Балу я додам свій викуп – молодого й добре вгодованого буйвола, якого я щойно вбила неподалік...

Слова пантери потонули у збудженому гавкоті дюжини молодих голосів:

– Навіщо сперечатися! Яку шкоду може заподіяти безшерсте жабеня? Нехай собі гасає зі Зграєю. Де твій буйвіл, Багіро? Приймімо дитинча!

А той, через кого точилася суперечка, як і раніше, грався камінцями. Мауглі не помічав навіть того, що вовки один за одним підходили й оглядали його. Нарешті на Скелі Ради залишилися тільки Акела, Багіра, Балу і родина Жабенятка Мауглі. Молоді вовки вирушили за викупом, решта спустилися з пагорба, але у п'ятмі все ще чулося злісне гарчання Шер-Хана.

– Зареви-но гучніше востанне, – усміхнулася Багіра. – Настане час, і цей хлопчисько змусить тебе співати інакших пісень, або ж я зовсім не розуміюся на людях.

– Ми добре зробили! Через певний час він стане мені помічником, – сказав Акела і звернувся до Тата-Вовка: – Візьми людське дитя і виховай його за законами Вільного Народу.

Так Мауглі прийняли до Сіонійської Зграї – в обмін на буйвола, роздобутого Багірою, та добре слово Балу.

Можна лише припустити, яким незвичайним було життя Мауглі у десятилітті, яке настало після рішення Ради Зграї. Зростав він у тому самому лігві з вовченятами,

тільки вони швидко здорослішали, а він усе ще залишався дитиною. Тато-Вовк відкривав хлопчикові таємниці джунглів – і шурхіт у траві, легкий подих спекотного нічного повітря, крик сови над головою, скрегіт кігтів кажана на гілці дерева, кожен плюскіт рибки у струмку стали для Мауглі абеткою.

Коли він не навчався, то вигрівався на сонечку, грався, спав та їв. Хлопчик полюбляв плавати, тож купався не лише під час спеки або ж коли примудрявся забруднитися в багнюці та пилюзі. Вправно, наче сіра мавпа, він залазив на найвищі дерева по мед та горіхи, які так смакували Балу, – цього навчила його Багіра. На Скелі Ради, де Мауглі мав тепер власне місце, він вигадав собі забавку: час від часу пильно вдивлявся в очі якомусь вовкові, аж поки той відводив погляд убік. А ще хлопчик рятував вовків від колючок, яким вони самотужки не могли дати собі з ними ради. Інколи вночі Мауглі сходив із гірських схилів на поля та з цікавістю приглядався до вогників людських хатин. Однак людям він не йняв віри, знаючи про їхні капкани й підступні пастки.

Та найбільше хлопчикові подобалося разом із Багірою блукати в похмурих і вологих глибинах джунглів і стежити за полюванням чорної пантери. Це була справжня школа ловів для нього. Коли Мауглі нарешті підріс, пантера заборонила йому чіпати домашню худобу.

– Ти, Маленький Брате, можеш полювати на будь-яку дичину, – сказала вона, – однак не смій чіпати тварин, які належать людям, – ані старих, ані молодих. Такий Закон Джунглів.

Мауглі корився без заперечень. Він зростав, ставав сильнішим, мимохідь навчаючись усього, що належало знати, і турбувався лише про власну поживу. Одного дня Мати-Вовчиця попередила хлопчика, що не можна вірити Шер-Ханові, і додала, що колись йому доведеться вбити підступного тигра. Вовченя пораду матері не пропустило би повз вуха, але Мауглі її слова забув – адже він був лише хлопчиськом, хоч і вважав себе вовком.

Натомість Шер-Хан став немов тінню людського дитинчати. Акела старішав і слабшав, потроху втрачаючи владу ватажка. Кульгавий тигр ухитрився потоваришувати з молодшими вовками Зграї, підлещувався до них, і ті ходили за ним назирці в очікуванні недоїдків. Якби Акела був дужий, цього ніколи б не сталося.

Завбачлива Багіра, спостерігаючи це, застерігала Мауглі від небезпеки, але той відбувався жартами.

– У мене є Зграя, у мене є ти. І навіть Балу, попри всі свої лінощі, захистить мене своєю могутньою лапою. Чого я маю боятися?

– Маленький Брате, чи багато разів я говорила, що Шер-Хан – твій ворог?

– Стільки разів, скільки горіхів на цій пальмі... Багіро, люба, я б не відмовився трішки передрімати – ми вже так довго блукаємо джунглями... Шер-Хан – це лише гучний голос...

– Зараз не час спати, Мауглі! Про це відомо всім: Зграї, Балу, навіть нерозумним оленям. Відомо й мені. Табакі теж тобі натякав.

– Табакі? Ха-ха... Він кружляв довкола мене й верещав, що я голомозе щеня, людська дитина, нездатна навіть викопувати земляні горіхи. Довелося трохи повчити його ввічливості – схопити за хвоста й кілька разів гепнути об пальму.

– Ти скоїв дурницю. Розплющ очі, Жабенятко! – Багіра зупинилася й розляглася у траві, а Мауглі всівся поруч. – Табакі, хоча й нікчема, проте багато знає. Акела старий, і Зграю невдовзі очолить новий ватажок. Інші вовки, які прийняли тебе, теж старішають, а молоді повірили улесливим словам Шер-Хана. Кульгавий тигр не наважиться напасти на тебе у джунглях, однак торочить молоді, що людській дитині не місце у Зграї. Та й взагалі у джунглях. А ти невдовзі станеш дорослим.

– А хіба людина не має права полювати разом зі своїми братами? – запитав Мауглі. – Я тут виріс. Я підкоряюся Закону Джунглів, і в нашій Зграї немає жодного вовка, з лапи якого я не виймав шпичаків. Вони – мої брати.

Багіра примружилася і промовила:

– Жабенятко, торкнися ось тут, під моєю нижньою щелепою.

Засмаглими сильними пальцями Мауглі відчув на м'язистій шиї пантери невеличку залисину.

– Ніхто у джунглях не знає, що я, Багіра, маю на собі слід від нашійника. А тимчасом, Маленький Брате, я жила поміж людьми; там, у звіринці княжого палацу в Удайпурі, померла моя матуся. Ось чому я заплатила за тебе викуп, коли ти був ще голісіньким малюком. Подібно до тебе, я теж народилася серед людей, а не у джунглях. Та одного разу я зрозуміла, що Багіра – пантера, а не іграшка для людини, одним помахом лапи вибила хисткий засув клітки й уткнула. Я добре знаю людські звички та звичаї. Через те мене бояться. Це зрозуміло?

– Так, – відповів Мауглі. – Усі в джунглях бояться Багіру. Окрім мене.

– О, мое хоробре Жабенятко, – ніжно промуркотіла пантера. – Я пішла у джунглі, але ти маеш повернутися до людей, до твоїх справжніх братів. Якщо, звісно, тебе не позбавлять життя на Раді...

– Але навіщо мене вбивати?

– Поглянь-но мені в очі, – попрохала Багіра.

Пантера витримала його погляд лише півхвилини й відвела очі.

– Ось чому, – промовила вона, поворушивши лапою сухе листя. – Навіть я не можу витерпіти твій погляд, хоча народилася серед людей і люблю тебе. У багатьох до тебе, розумного й чутливого, є ненависть, бо ти – людина...

– Про це я навіть не здогадувався, – спохмурнів Мауглі.

– Ти маеш бути розсудливим, бо саме через твою безтурботність у тобі бачать людину. Я передчуваю, що будь-яка помилка старого Акелі спричинить заколот Зграї проти нього – і проти тебе. Тоді на Скелі Ради вони... Проте я знаю, що робити, – Багіра пружно піднялася із землі. – Швидше спустись у долину, до людських осель, і роздобудь Червону Квітку. Тоді в тебе буде заступник... Сильніший за всіх.

Червоною Квіткою пантера називала вогонь, який наводив на мешканців джунглів такий страх, що вони боялися навіть вимовляти це слово.

– Червона Квітка? Знаю: у сутінках вона розквітає у вікнах хатинок. Я дістану її.

– Оце слова людського дитинчати, – гордо промуркотіла Багіра. – Але пам’ятай: вона росте в невеличких горщиках. Розживися одним і бережи його про всяк випадок.

– Добре, – сказав Мауглі, – я йду. Та чи впевнена ти, Багіро, що до цього причетний Шер-Хан?

– Клянуся залізним засувом, який мене звільнив, Маленький Брате!

– Я помщуся за все кульгавому тигрові, – відбігаючи, вигукнув Мауглі, – присягаюся буйволом, який мене викупив!

«І в цьому проглядає людське, – подумала Багіра, знову лягаючи на траву. – Шер-Хан на розум бідний, а полювання на наше Жабенятко десять років тому стало найлихшим у його житті...»

Мауглі був уже далеко. Він нісся до свого лігва, а серце несамовито калатало. Унизу, оповита вечірнім туманом, темніла долина. Вовченят-братів удома не було, але Мати-Вовчиця за його стривоженим подихом зрозуміла, що він чимось схвильований.

– Що тебе стривожило, синку? – поцікавилася вона.

– Шер-Хан поширює чутки. Він не тигр, а скалічений кажан! Сьогодні я полюю на зораних ланах...

Проторохкотівши це, Мауглі зник у чагарях і помчав до річки, яка звивалася долиною, але несподівано завмер, почувши ловецьку пісню своєї Зграї та фиркання переслідуваного оленя, який був готовий захищатися. Потім стало чутно злостиві, наполегливі голоси молодих вовків:

– Акело! Ну ж бо, Самотній Вовче, покажи свою міць! Стрибай, Ватажку Зграї!

Напевне, Акелі цього разу забракло спритності й сили – почулося клацання ікл, потім коротке вищання: удар оленячого копита влучив у ціль.

Мауглі не став чекати. Із наближенням до обжитих людьми місць вовче виття поступово стишувалося...

«Багіра сказала правду, – прошепотів хлопець, нечутно залазячи в ясла для худоби у хліву та згортаючись клубочком у сіні. – Завтра вирішальний день і для Акели, й для мене...»

Потім він обережно випростався й зазирнув у вікно найближчої хати. Тривалий час Мауглі не міг відвести очей від вогнища – дивився, як яскраво воно палає і як жінка в темряві щось підкладає в полум'я. Коли ж настав ранок і над обробленими полями поповз холодний білий туман, малий син жінки узяв обплетений тонкою лозою глиняний горщик, наповнив його жаром, прикрив ковдрою та поніс до хліва.

«Якщо це вміє їхнє дитя, то боятися нічого», – подумав Мауглі, наздогнав хлопчика, вихопив у нього з рук горщик і щез у тумані, не звертаючи уваги на крики й плач дитини.

– Вогонь, виявляється, схожий на мене, – пробурмотів він, роздмухуючи жар і кидаючи до горщика суху кору, як це робила жінка. – Якщо його не погодувати, то він помре...

На гірському схилі він зустрів Багіру; краплинки роси сяяли на її чорному хутрі, неначе місячні камені.

– Акела схибив, – сумно промовила пантера, – і вовки йому цього не пробачили. Але ім потрібен ти. Тебе шукають, щоби стратити вас обох.

– Я був на зораних ланах. І я готовий. Поглянь! – Мауглі підняв горщик із жаром.

– Чудово! Люди пхають туди сухі гілочки, і тоді розквітає Червона Квітка. Ти не боїшся її?

– Чом би я її боявся? Багіро, я дещо пригадав, якщо то не сон. Колись давно, перед тим, як стати вовком, я лежав біля Червоної Квітки. Мені було так тепло й затишно...

Увесь цей день Мауглі провів у печері, оберігаючи горщик із жаром, додаючи туди сухі гіллячки та кору і спостерігаючи за полум'ям. Навіть Табакі, який приніс звістку про те, що увечері Жабенятко Мауглі чекають на Раді Зграї, не зміг відірвати його від цього захопливого заняття.

У призначений час Мауглі з'явився біля Скелі Ради.

Акела сидів на вершині поряд зі своїм звичним місцем. Це був знак, що місце ватажка Зграї вільне. Шер-Хан із ватагою своїх дармоїдів, не ховаючись, блукав поміж вовками. Мауглі підійшов до Багіри, яка лежала осторонь, і влаштувався поряд, тримаючи між колінами горщик із жаром, що ледь жеврів. Коли гомін стих, несподівано заговорив Шер-Хан – він ніколи би на таке не насмілився, якби Акела був дужим.

– Він не має права! – прошепотіла Багіра. – Скажи йому, Мауглі. Він боягуз, і, звісно ж, злякається!

Мауглі миттєво скочив із місця й вигукнув:

– Вільний Народе, чому тут опинився тигр? Хіба Шер-Хан очолює Зграю?

– Мені здається, що місце ватажка вільне, а мене попросили повідомити... – почав собі Шер-Хан.

– Хто тебе просив? – зупинив його Мауглі. – Невже ми шакали, аби слухати м'ясника? Згряя сама обере собі ватажка, це більше нікого не обходить.

Знявся гармидер, лемент:

– Замовкни, людська дитино... Ні, нехай говорить. Він дотримується нашого Закону!..

Нарешті почулося рикання вовків-старійшин:

– Нехай скаже Мертвий Вовк!

Коли Ватажок Зграї зазнає поразки в полюванні, не схопивши здобич, його до скону кличуть Мертвим Вовком.

Акела втомлено підняв стару сиву голову.

– Вільний Народе! Дванадцять років я водив вас на лови, і ми не втратили жодного з нас. Але вчора я випустив поживу! Задум був тьмовитий: молоді вовки зумисно вигнали на мене бувалого оленя, щоби продемонструвати мою неміч... Нині ви маєте право покінчити зі мною. То хто вийде першим, аби здолати Самотнього Вовка? За Законом Джунглів ми маємо зійтися в герці сам на сам.

Залягла мовчанка – ніхто не хотів ставати до смертельного бою з Акелою, хоч той і був старий.

Тишу прорізав рев Шер-Хана:

– Навіщо ви слухаєте цього беззубого дідугана? Він сам скоро сконає. А людського сина віддайте мені. Він не звір, а людина у вовчій зграї, і вже десять років поганить собою джунглі... Я ненавиджу його! Ніхто з вас не може дивитися йому у вічі...

– Людина! Нехай вертає туди, звідки придибала, – пролунало зле виття.

– І приведе сюди людей із селища? Ото вже ні! Віддайте його мені!

Акела зачекав, доки стихне галас, і промовив:

– Він ів разом з нами, спав поряд з нами, заганяв для нас дичину. Він знає Закон Джунглів і жодного разу його не порушив. Він наш брат у всьому, окрім походження. А ви, обдурені Шер-Ханом, готові віддати Мауглі якомусь кульгавому тигрові. Я знаю, що ви замислили, жалюгідні пси-боягузи, які забули про честь Вовчої Зграї... Якщо ви подаруєте Жабеняті Мауглі життя, тоді я помру не змагаючись, а ви позбудетесь ганебного тавра братовбивства. Чи ви вже забули, що Мауглі прийняли до Зграї згідно зі звичаєм і він увесь цей час жив разом з нами?

– Я викупила його. Пам’ятаєте того буйвола? – лагідно провуркотіла Багіра. – Де ж ваші обіцянки? Скидається на те, що вас даремно звать Вільним Народом.

– Рештки буйвола прибрала земля, а людина досі у Зграї, – молоді вовки, погиркуючи та підвиваючи, згуртувалися довкола Шер-Хана, а той розлютовано махав хвостом і гримів: – Жодна людська дитина не має права жити серед Народу Джунглів!..

– Тепер на все твоя воля, – прошепотіла Мауглі чорна пантера. – Ми мусимо стати до бою.

Мауглі випростався й роззирнувся на скажену Зграю, тримаючи горщик із жаром поперед себе. Його опанували лють і смуток, – ніколи він не здогадувався, що вовки його ненавидять.

– Послухайте-но, ви! – гукнув він. – Зостанься я з вами, так і залишився б вовком. Але цієї ночі ви стільки разів назвали мене людиною, що тепер я відчуваю істину у ваших словах. Я більше не можу вважати вас братами, для мене ви – лісові пси. Як і для людини. І не вам вершити мою долю! А щоби ви, нарешті, прозріли, я приніс із собою Червону Квітку...

Мауглі швиргонув на землю горщик; від жару затлів і відразу яскраво спалахнув сухий мох, вогонь почав розповзатися травною. Потім хлопець уткнув у полум’я грубу смолянисту гілку і, піднявши її над головою, почав вимахувати палаючим факелом, розганяючи вовків, що заскиглили з переляку.

– Ти – володар! – прошелестіла Багіра. – Врятуй Акелу від загибелі. Він завжди був твоїм другом.

Акела, суворий старий ватажок, не хотів, аби Згряя згинула. Одначе зараз він, той, хто жодного разу за весь свій вік не просив про помилування, благально глянув на Мауглі. Навколо металися тіні схарапуджених вовків, а людський син стояв оголений, облитий світлом яскраво палаючої гілки, і по його м’язистих раменах звивалися чорні, наче сажа, пасма волосся.

– Воля ваша, – повільно вимовив Мауглі, озираючись. – Тепер я бачу, що ви все ж таки пси. Я кидаю вас і йду до свого народу... Джунглі більше не для мене, я забуду вашу мову і вашу дружбу, але я милосердніший за вас. Лише за кров’ю

я не був вашим братом, тому даю обітницю, що, ставши людиною серед людей, я не зраджу вас так, як ви зреклися мене. Межи мною і вовками Зграї не буде війни. Але перш ніж піти назавжди, я маю сплатити один борг...

Мауглі зробив крок до Шер-Хана. Той позадкував, невидючими очима вступившись у полум'я, а хлопчик схопив тигра за жмут шерсті, що стирчала нижче від пащеки. Шер-Хан притис вуха до голови й замружився – смолоскип був небезпечно близько. Багіра скрадалася за своїм улюбленцем.

– Зупинись, смугастий шакале, коли до тебе говорить людина, – вигукнув Мауглі. – А то я підпаляю твою паршиву шкуру! Ти хотів покінчити зі мною так, як збирався зробити ще тоді, коли я був маленьким безпорадним малям. То отримуй! – і він гепнув палаючою гілкою тигра по голові, а той завищав і застогнав від болю. – Тільки поворухни хоча б вусом, і я запхаю Червону Квітку тобі в горлянку! Забирайся геть, обсмалена кішко! Запам'ятайте всі: коли я знову зйду на Склею Ради, мої плечі будуть укриті шкурою Шер-Хана. А тепер послухайте мене ви, вовки. Акела може жити там, де надумає, і так, як забажає. Ніхто не посміє його скривдити, бо я цього не хочу. Геть, полохливі пси!

Смолоскип розгорівся дужче. Мауглі розмахував ним так немилосердно, що навколо розліталися міради іскр, потрапляючи на шкури вовків, що переполохано тікали. Засмерділо паленою шерстю і страхом. Нарешті на Склі Ради залишилися тільки Акела, Багіра та близько десяти вовків – тих, які були на боці Мауглі.

Несподівано хлопчик завмер, відчувши у грудях такий біль, якого ще зроду не відчував. У нього перехопило подих, сльози полилися рікою – і Мауглі гірко заривав.

– Що це? – промовив він, схлипуючи. – Я зовсім не хочу залишати джунглі й не розумію, що зі мною відбувається... Я помираю, Багіро?

– Ні, Маленький Брате. Це просто сльози, – відповіла Багіра. – Так, тепер я бачу, що ти людина й уже не дитина. Віднині джунглі справді для тебе під заборною. Поплач, Жабенятко, і тобі полегшає...

Серце Мауглі ніби рвалося на клапті.

– Я піду до людей, – нарешті вимовив він, – але спершу попрощаюся зі своєю матір'ю.

Він дістався до лігва, де минуло його дитинство, кинувся до Матері-Вовчиці, притиснувся до її боку й так тяжко ридав, що його брати-вовки тужливо завили.

– Ви не забудете мене? – запитав Мауглі.

– Нізачо, доки ми здатні йди по сліду, – відповіли вони. – Коли станеш людиною, Мауглі, приходь уночі до підніжжя гір. Ми розмовлятимемо, а може, просто погасаємо зораними ланами та пограємо в ті ігри, якими забавлялися колись...

– Повертайся скоріше, Жабенятко, – попросив Тато-Вовк. – Бо ми з твоєю матір'ю старіємо.

– Я завжди чекатиму на тебе, мое голопузе вовчєня, – усміхнулася Мати-Вовчиця. – І добре пам'ятай, людське дитя, що я люблю тебе дужче за власних вовчєнят.

– Я повернуся, – вигукнув Мауглі, до болю стискаючи зуби. – Хоча б заради того, щоби швиргонути шкуру Шер-Хана до підніжжя Скелі Ради. А ви не забувайте мене! І перекажіть усім у джунглях, щоби про мене пам'ятали...

Уже розвиднялося, коли Мауглі сам-самісінький сходив гірським схилом до долини. Він ішов до тих таємничих істот, яких називають людьми.

Полювання удава Каа

Це сталося в той час, коли ведмідь Балу навчав Мауглі Закону Джунглів.

Ведмідь радів здібному учневі, адже вовчєнята зазвичай запам'ятовували лише те, що стосувалося їхньої Зграї. Ледве вивчивши правило мисливців: «Ноги ступають нечутно, очі бачать у пільмі, вуха чують шум вітру, зуби гострі та білі, – ось ознаки наших братів. За винятком шакала Табакі та гієн – їх ми ненавидимо», – непосидливі слухачі цим і обмежувалися. Мауглі ж, як людському

дитинчаті, треба було знати більше, якщо не все.

Інколи чорна пантера Багіра, походжаючи джунглями, приходила поглянути, як справи у її улюбленця. Хлопчак однаково добре лазив по деревах, плавав та бігав, і Балу навчав його законів лісу й води: чим відрізняється трухлява гілка від надійної, як чемно обходитися з дикими бджолами, що належить сказати кажанові Мангу, потурбувавши його під час денного сну, як заспокоїти водяних змій. Адже Народу Джунглів не до душі, коли його турбують, тож непроханих гостей зустрічають без належної шани. Вивчив Мауглі й Мисливський Клич Чужинця. Коли полюєш у незнайомій місцині, такий поклик означає: «Я голодний, дозвольте мені роздобути дичину тут». Тобі мають відповісти: «Полюю заради поживи, але не заради розваги». Дуже багато Мауглі доводилося вчити напам'ять, і повторюючи раз у раз одне й те саме, він страшенно втомлювався.

Одного разу, коли Мауглі заробив покарання – добрячого ляпаса і, роздратований, чкурнув у хащі, Балу сердито сказав Багірі:

– Людська дитина має знати Закон Джунглів повністю!

– Він ще занадто юний, – заперечила пантера, яка напевне розбестила б Жабенятко, якби їй дали таку можливість.

– У джунглях навіть крихітка має остерігатися звірів... Я навчаю його і потроху караю, щоби пам'ятав мої слова.

– Знаю я твою залізну лапу, – пробурчала Багіра. – Його личко все у синцях.

– Я люблю Мауглі, та нехай краще дістане по заслuzі, аніж залишиться неуком, – заперечив ведмідь. – Сьогодні хлопець мав вивчити Заповітні Слова Джунглів, однак полінувався. Але ж вони захищають від хижих птахів, змій і четвероногих, за винятком його Зграї. Невже заради цього не можна було перетерпіти?

– Твоя правда, лише не скаліч Жабенятко – хіба ж він пеньок із дерева, об яке ти гостриш свої тупі кігті... А які це Слова? – поцікавилася Багіра.

– От зараз я покличу Мауглі, і він розкаже їх тобі... якщо матиме охоту. Агов, де ти, Маленький Брате! Ходи-но сюди!

– У моїй голові гуде, наче там оселився бджолиний рій, – похмуро пролунало згори.

Мауглі зіслизнув із дерева й гнівно вигукнув:

– Я повернувся тільки заради Багіри, а не задля тебе, гладкий старий Балу.

– Мені байдуже, – ображено стенив плечима ведмідь. – Тоді скажи Заповітні Слова Джунглів, яких я навчав тебе сьогодні.

– Слова якого народу? – набундючившись, уточнив Мауглі, щоби продемонструвати Багірі свою вченість. – У джунглях багато говірок, я знаю їх усі.

– То коли ти такий знаменитий учений, промов-бо Слово Народу Мисливців.

– Ми з тобою однієї крові, ти і я! – вигукнув Мауглі, наслідуючи ведмедя, як це роблять усі мисливці.

– Чудово. А тепер – Слово Птахів.

Мауглі повторив ту саму фразу, свиснувши, наче яструб.

– А зараз Слово Зміїного Народу, – попрохала Багіра.

Відповіддю було люте шипіння і сміх – Мауглі почав плескати в долоні й стрибнув на спину Багірі. Зручненько влаштувавшись, він корчив кумедні гримаси ведмедеві, гамселячи п'ятами по лискучих боках Багіри.

– Стусан був доречним, – лагідно пробуркотів Балу, з гордістю плескаючи себе по пухнастому череві. – Колись ти, Жабенятко, ще згадаєш мене... Тепер тобі нікого боятися!

– Окрім його власного племені, – провуркотіла Багіра. – Але побережи мої ребра, Маленький Брате. Що за гопак у мене на спині?

– Я матиму власну Зграю! – Мауглі захоплено пустував на спині пантери. – Ми стрибатимемо з гілки на гілку й кидатимемо багнюку в старого Балу...

– Це що за нове безумство? – скривилася Багіра.

– Вони мені обіцяли...

Величезна ведмежа лапа скинула нахабне хлоп'я на землю.

– Мауглі, – розсердився Балу, – ти спілкувався з бандар-логами[1 - Бандар-логи – мавпи. Мовою гінді Bandar – «мавпа», а log – «народ».] Мавпячим Народом?

Багіра дивилася гостро, її очі були схожі на камені яшми.

– Ти знаєшся із сірими мавпами? З народом, який не шанує Закону й харчується всіляким непотребом? Яка ганьба!

– Вони пожаліли мене, коли Балу наставив мені синців, – ледь не плачучи, відповів Мауглі. – Навіть спустилися на землю. Ніхто, крім них, мене не пожалів!

– Мавпячі жалощі... – чмихнув ведмідь. – І що було далі?

– Вони мене смачно нагодували. Віднесли на верхівку дерева і сказали, що я для них єдинокровний брат... тільки безхвостий. І що невдовзі я стану їхнім ватагом.

– У мавп немає ватажка, – сказала Багіра. – Усе це брехня. Вони постійно брешуть.

– Ну то й що? – не вгамовувався Мауглі. – Бандар-логи ходять, як і я, на двох ногах. Граються цілий день... Я хотів би піти до них...

– Послухай мене, людська дитино! – Балу рвучко підняв Мауглі з землі; його голос загуркотів, наче грім спекотної ночі: – Я навчив тебе Закону Джунглів, який не стосується Мавпячого Народу. Цей народ поза Законом. Вони не мають своєї мови, лише поцуплені слова, що їх вони запозичують в інших, коли підслуховують, піддивляються та підстерігають, сидячи на деревах. Їхні звичаї – не наші звичаї. Вони живуть без ватажка. Ні про що не пам'ятають. Базікають

і вихваляються, начебто вони видатний народ і замислили великі справи у джунглях, але варто впасти горіху, і вони вже сміються, про все забувши. Ніхто у джунглях не приятелює з ними. Ми не п'ємо там, де п'ють мавпи, не ходимо туди, куди ходять мавпи, не полюємо там, де полюють вони, не помираємо там, де вони помирають. Чи ти чув від мене хоча б одне-однісіньке слово про бандарлогів?

Не встиг Балу закінчити фразу, як із дерев посипалися градом горіхи й уламки гілок; почувся кашель і виття; верхівки дерев захиталися.

– Із Мавпячим Народом водитися заборонено, – сказав Балу. – Не забувай про це!

– Так, заборонено, – сказала Багіра. – Але я однаково вважаю, що Балу мав тебе попередити.

– Я?.. Я? Невже мені могло спасти на думку, що він водитиме компанію з такою поганню? Мавпячий Народ! Тьху!

І знову горіхи градом посипалися на їхні голови, тож ведмідь з пантерою втекли, прихопивши із собою Мауглі.

Ведмідь казав про мавп щирю правду. Вони жили у верхів'ях дерев, та оскільки звірі рідко дивляться вгору, то мавпам і Народу Джунглів не доводилося здибатися. Проте коли до мавп потрапляв хворий вовк або поранений тигр, вони знущалися зі слабких і на забаву жбурляли в них ломаччям та горіхами. Мавпи здіймали вереск, волали безглузді пісеньки, кликали Народ Джунглів до себе на дерева чубитися, затівали через дрібниці сварки проміж себе та полишали мертвих мавп абиде. Вони постійно збиралися обрати собі ватажка і затвердити свої закони та звичаї, проте так і не зробили цього, бо мали куцу пам'ять. Жодна тварина не могла до них дістатися, та ніхто й не звертав на них уваги – саме тому мавпи зраділи, коли Мауглі почав гратися з ними, за що Балу на нього розсердився.

Жодної іншої мети бандар-логи не мали – у мавп узагалі ніколи не буває мети, – але одна з них вирішила, що Мауглі може стати корисним для їхнього племені, бо вміє сплітати гілки для захисту від вітру, і якщо його спіймати, то він навчить цього і мавп. Цього разу, говорили мавпи, у них справді з'явиться ватажок, і вони стануть наймудрішим народом у джунглях, і всі ім заздритимуть. Тому бандар-

логи тихцем скрадалися за Балу і Багірою, доки не настав час полуденного відпочинку і Мауглі не влігся спати межи пантерою й ведмедем, вирішивши, що більше не товаришуватиме з Мавпячим Народом...

Він прокинувся від того, що його хльоскали по обличчю якісь гілки. Міцні волохаті маленькі руки несли Мауглі у верховіття. І невдовзі він приголомшено дивився на землю у провіт між гілками, де глухо ревів Балу, розбуркуючи джунглі, а Багіра дерлася вгору стовбуром, люто вишкіряючи свої білосніжні ікла.

Мавпи захоплено завили, застрибнули на найтонші гілочки, куди пантера не могла дістатися, і заверещали:

– Багіра нас помітила! Усі джунглі захоплюються нашою силою та спритністю!

Утеча мавп верховіттям – це щось незбагненне. Наздогнати їх неможливо: там вони мають свої таємні шляхи й перехрестя, підйоми та спуски, і все це на страшенній висоті. Двое найсильніших самців схопили людське дитя попід руки й помчали, перестрибуючи з дерева на дерево. І попри те, що йому забивало дух, Мауглі мимохіть отримував задоволення від цих шалених перегонів, побоюючись лише, що мавпи впустять його додолу. Та цього, на щастя, не сталося – бандарлоги з уханням мчали гущавиною разом зі своїм полоненим...

Урешті-решт Мауглі розсердився, але опиратися було марно. Багіра й Балу давно втратили його з-перед очей. Єдиний вихід – подати ім звісточку.

Мауглі підняв очі до неба й у блакиті угледів яструба Чиля – той ширяв над джунглями в пошуках здобичі. Чиль теж помітив, що мавпи щось несуть, опустився нижче й аж присвиснув від здивування. І тієї ж миті пролунало Заповітне Слово: «Ми з тобою однієї крові, ти і я!»

– Запам'ятай мій шлях, – крикнув Мауглі яструбові. – Сповісти про мене Балу та Багіру!

– Хто ти, брате? – яструб ніколи не бачив Мауглі, хоча й чув про нього не раз.

– Я – Жабеня Мауглі, людське дитя. Ти маєш пильне око – стеж за мавпами...

Ледве хлопчик устиг це вимовити, як зник у гущавині разом із викрадачами.

– Бандар-логи далеко не втечуть, – усміхнувся яструб, колихаючись у хвилях теплого вітру. – Мавпи ніколи не завершують початого. Здається, їх чекають великі неприємності – Балу ще досі дужий, та й Багіра вміє убивати не лише оленів...

А тим часом Балу та Багіра нетямилися з люті й розпачу. Обое чимдуж намагалися наздогнати ватагу бандар-логів, які мчали у високості.

– Чому ти заздалегідь не попередив людське дитя? – бубоніла на ходу Багіра. – Тільки й умієш, що надавати стусанів!

– Швидше! Ми ще зможемо наздогнати цих негідників, – відсапуючись, промовив Балу й далі незграбно дріботів.

– З отакою швидкістю? Ти не наздоженеш навіть кульгаву корову! Зупинись, Учителю Закону, вся ця гонитва безглузда. Сядьмо і поміркуймо. Адже якщо вони нас помітять, то можуть (від них можна чекати будь-чого) скинути Мауглі додолу.

– Вони, напевне, уже зробили це, – простогнав, похитнувшись, Балу. – Бідолашне Жабенятко! Чому, ох, чому я не застеріг його вчасно? О Мауглі! Навіщо я втелющив тобі ляпаса? А може, я вибив сьогоднішній урок із його голови, і хлопчик тепер самісінький у джунглях і забув Заповітні Слова?

– Принаймні нещодавно він їх пам'ятав, – нетерпляче перебила ведмедя Багіра. – Балу, досить скиглити й журитися – що про тебе подумують у джунглях?

– Байдуже, хто якої про мене думки! А якщо Мауглі вже неживий?

– Якщо мавпи на забаву не скинуть людське дитинча з висоти або не вб'ють – я спокійна. Він розумний, ти навчив його багатьох речей, а найголовніше – ніхто у джунглях не здатен дивитися йому у вічі. Одначе поки що він під владою бандар-логів, а це плем'я не боїться нікого з нас, адже мешкає високо на деревах, – Багіра задумливо полизькала передню лапу.

– Пустоголовий ведмідь! Старий гладкий поглинач корінців! – несподівано вигукнув Балун. – Правду каже дикий слон Хатхі: «У кожного свій страх», – а ці бандар-логи бояться тільки Каа, гірського удава. Він уміє лазити по деревах незгірш за мавп і уночі краде їхніх дитинчат. Від одного звуку його імені тремтять їхні мерзенні хвости. Ходімо до нього! Швидше!..

– Але чим удав може нам допомогти? Він не має ніг і не належить до нашого племені. До того ж у нього лихе око, – заперечила Багіра.

– Каа старий, проте мудрий, а головне – постійно голодний, – відповів Балун. – Ми пообіцяємо йому кілька оленів.

– Нагодований Каа відразу засне і спатиме цілий місяць, – засумнівалася пантера. – Можливо, він і тепер спить, і тоді ліпше його не будити.

Багіра погано знала Каа і ставилася до нього з пересторогою. Але Балун потерся об її плече своїм облізлим бурим раменом, і вони удвох помандрували на пошуки гірського удава.

Каа лежав, простягшись на прогрітому сонечком виступі скелі, тішачись своєю гарною новою шкірою: останні десять днів він прожив самотником, змінюючи шкіру, і тепер постав у всій красі. Його велика тупоноса голова метлялася по землі, тіло завдовжки з тридцять футів скручувалося чудернацькими вузлами й фігурами, язик облизував уста в передчутті смачного обіду.

– Наш приятель голодний, – задоволено промовив Балун й зітхнув: – Обережніше, Багіро. Змінивши шкіру, він гірше бачить і стає глухуватим, тож може завдати сильного удару, хоча й не отруйний...

– Вдалого полювання! – гаркнув ведмідь здалеку, наближаючись до удава на задніх лапах.

Каа вмить згорнувся в тугий клубок і, трішки зачекавши, відповів:

– Вдалого полювання нам усім... Гей, Балун, що ти тут робиш? Вдалого полювання, Багіро! Чи немає поблизу дичини? Молодого оленя чи хоча б козенятка? Мій шлунок порожній, мов пересохлий колодязь.

– Ми саме полюємо, – недбало промовив Балуну, знаючи, що удава не можна підганяти.

– Візьміть і мене із собою, – пожвавішав Каа. – Вам легше роздобути поживу, а мені доводиться цілодобово вистежувати дичину на стежці або в п'ятмі лазити по деревах, сподіваючись зловити сонну мавпу... Джунглі тепер не ті, що за моєї молодості, – усе струхлявіло, скрізь безліч сухого хмизу...

– Просто ти став занадто довгим і важким.

– Так, із цим важко сперечатися, – гордовито погодився Каа. – Молоді дерева мене вже не витримують... Нещодавно під час ловів я обхопив хвостом тонку гілку й заледве не беркицьнувся донизу – шурхіт стривожив мавп. Як вони лаялися! Обзивали мене незугарними словами...

– Безногий жовтий дощовий черв'як... – обережно прошепотіла Багіра у вуса, начебто пригадуючи.

– С-с-с! Так вони називали мене? – схопився удав.

– Нещодавно вони вигукували щось таке... Але ж ми не звертаємо на них уваги. Безсоромне плем'я! А ще вони базікали, що Каа втратив усі зуби й уже не нападає на дичину, більшу за козеня, – вкражливо додала пантера.

Ви маєте знати, що змія, а особливо старий удав, нечасто виявляє гнів, однак Балуну та Багіру відразу помітили, як на шиї Каа напружилися могутні м'язи.

– Бандар-логи змінили місце ловів, – промовив він спокійно. – Я вигрівався сьогодні на сонечку й чув, як вони галасують у верховітті.

– Ми... ми зараз наздоганяємо бандар-логів, – почав Балуну й затнувся, оскільки вперше за його пам'яті мешканцю джунглів доводилося зізнаватися в тому, що його цікавлять мавпи.

– Та звісно ж, не якась дурниця веде двох таких мисливців слідами бандар-логів, – ввічливо зауважив Каа, хоча сам мало зі шкури не пнувсь з цікавості.

- Насправді, - почав Балун, - я просто старий учитель Закону Джунглів, а Багіра...
- ...вона і є Багіра, - нетерпляче перебила його чорна пантера, яка не визнавала дипломатії. - Тут ось у чім річ, Каа. Нахабні мавпи вкрали наше людське дитинча, про яке ти, мабуть, дещо чув.
- Дикобраз Іккі патякав про дитину, яку нібито прийняли до Сіонійської Зграї вовків, проте я йому не повірив...
- Він сказав правду. Такого дитинчати ще на світі не було. І ми його втратили, - зітхнув бурий ведмідь. - Найкращий, найрозумніший, найхоробріший. Мій учень, який уславить ім'я Балун у джунглях. А окрім того, я... ми... ми любимо його, Каа.
- Я теж пізнав любов, - голова удава стиха хитнулася, - і міг би розказати вам про це не одну оповідку...
- Згодом ми тебе залюбки вислухаємо - ситі, теплої місячної ночі, - вигукнула Багіра. - Але зараз наш Мауглі в лапах бандар-логів. Але ж усім відомо, що ці осоружні істоти бояться тільки Каа.
- Так і є. І неспроста бояться, - кивнув удав. - Дурні, балакучі, мерзенні хвальки... Вашому дитинчаті не позаздриш. Куди вони його поволокли?
- Гей, Балун, подивися вгору! - пролунав у вишині горловий крик.
- Ведмідь, здригнувшись, підняв голову. Просто над ним ширяв яструб Чиль.
- У тебе є новини? - запитав Балун.
- Я бачив Мауглі в бандар-логів. Він просив мене простежити їхній шлях і передати тобі, що живий-здоровий. Вони понесли його за річку, до міста мавп - Холодних Барлогів. Може, вони залишаться там на ніч, може, на десять ночей, а може, на годину. Я звелів кажанам стежити за ними вночі. Ось що мені було доручено. Вдалого полювання всім, хто внизу!
- Повного дзьоба та міцного сну тобі, Чилью! - прокричала Багіра. - Я не забуду тебе, о найкращий із яструбів!

– Дурниці! Дрібниці! Хлопчик промовив Заповітне Слово. Не можна було не допомогти йому! – і Чиль, описавши коло над лісом, полетів на нічліг.

– Він не забув, що треба сказати! – зрадів Балу. – Хто б міг подумати: такий маленький, а згадав Заповітне Слово птахів, та ще й тоді, як мавпи волочили його по деревах!

– Воно було добре втовкмачене в нього, те слово! – гмикнула Багіра. – Я теж пишаюся дитинчам, але зараз треба поспішати до Холодних Барлогів.

Кожен у джунглях знав, де розташоване це місце, але мало хто бував там. Холодними Барлогами називали стародавнє покинуте людьми місто, поховане в гущавині лісу, а тварини ніколи не селяться там, де раніше жили люди. І мавпи бували там не частіше, ніж у будь-якому іншому місці. Жоден поважний звір не наближався до міста, хіба що під час посухи, коли в напівзруйнованих озерах і басейнах ще залишалася вода.

– Доведеться йти півночі, і то якомога швидше, – сказала Багіра.

Балу засмутився. З віком він став зовсім неповоротким. Дорогою він увесь час відставав від пантери й удава, захекувався, і незабаром йому довелося перепочити. Тим часом його супутники дісталися до гірського потічка. Багіра здолала його за один стрибок, а Каа переплив – і на твердому ґрунті одразу наздогнав пантеру.

– Присягаюся засувом, який подарував мені волю, – усміхнулася Багіра, – ти – чудовий ходок.

– Уже сутінки, і я зголоднів, – відгукнувся Каа. – Окрім того, вони обізвали мене плямистою жабою.

– Жовтим дощовим хробаком, – підказала Багіра.

– А хіба це не те ж саме? – буркнув удав. – Уперед, вперед...

Мавпи, навіть не помітивши переслідування, справді приволокли людське дитинча до покинутого міста і були страшенно задоволені собою. Мауглі ще ніколи не бачив індійського міста, і хоча перед ним громадилися руїни, воно здалося йому сповненим див. Місто збудували на пагорбі за давніх часів – вимощена бруківкою дорога вела до зруйнованої брами, ворітниці якої повисли на іржавих петлях. Деревя потіснили стіни та вежі, мури подекуди обвалилися, з бійниць звисали ліани. Княжий палац залишився без даху; мармур, яким було вимощено двори та фонтани, потріскався й поріс мохом. Віддалік низкою тяглися напівзруйновані будинки, подібні до порожніх бджолиних стільників, а на головному майдані лежала безформна кам'яна брила, яка була колись статуєю ідола.

Усе це давнє місто, наповнене чорними тінями й глибокими проваллями, було непридатне для життя, однак бандар-логи так не вважали. Вони називали його своїм домом і зневажали інших мешканців джунглів. Часом мавпи сідали колом у княжій залі рад, удаючи людей. Інколи вони гасали хиткими безверхими будиночками, збираючи по закутках усілякий непотріб, билися або обстежували таємні коридори й покої палацу. Вони каламутили воду в ставках, штовхалися, а коли збиралися докупити, то горлали: «Немає у джунглях нікого розумнішого, сильнішого та благороднішого за бандар-логів!» Потім мавпи залишали місто й поверталися на верхівки дерев, усе ще сподіваючись, що Народ Джунглів помітить їхні чесноти.

Мауглі таке життя було не до вподоби – адже його виховали згідно із Законом Джунглів.

Коли пізно ввечері мавпи притягли його сюди, то не влаштувалися для ночівлі, як зробив би він, а взялися витанцьовувати й виспівувати довкола своєї здобичі. Вирішили, що людське дитя негайно навчить їх плести гнізда й намети з ліан і гілля. І тоді розпочнеться нова історія бандар-логів – вони завжди будуть захищені від холодів і дощів. Мауглі насмакував ліан, почав показувати, як їх сплітати, а мавпи намагалися його наслідувати, але вже за декілька хвилин їм усе це набридло, тож вони почали смикати одне одного за хвости і бігати навкарачки.

– Я зголоднів, – сердито крикнув Мауглі, покинувши марну справу. – Куди ви мене притягли? Дайте мені поїсти або дозвольте пополювати!

Кільканадцять мавп кинулися збирати для нього горіхи й плоди, але дорогою почубилися і вирішили, що повертатися не варто. Інші почали звичні забави. Довелося хлопцеві блукати спорожнілим містом, час від час вигукуючи Мисливський Клич Чужинця. Відповіді не було – і Мауглі зрозумів, що потрапив до дуже поганого місця.

«Правду казав Балу про бандар-логів, – подумав Мауглі. – У них немає ні Закону, ні Ватажка – нічого, окрім глупства і крадійства. Якщо вони мене вб'ють або я помру від голоду, то сам буду винен. Треба повертатися в рідненькі джунглі. Балу, ясна річ, мене приб'є, але це однаково краще, ніж бешкетувати з мавпами разом...»

Та ледве він дістався до міського муру, як мавпи з лементом схопили його і потягли на терасу, де в озерці хлюпотіла дощова вода. Там стояла мармурова альтанка; шатро її обвалилося й завалило підземний хід, який вів сюди з палацу. Стіни альтанки у вигадливому різьбленні, прикрашеному коштовним камінням, збереглися, і під світлом місяця, що зійшов, відкидали тіні, подібні до чорного мережива. Ображений, сонний і голодний Мауглі все одно не міг не розсміятися, коли мавпи почали стоголосо доводити йому, які вони мудрі, сильні та добрі і який він нерозумний, що хоче їх покинути.

Їх було так багато і вони так галасували, що Мауглі тільки мовчки кивав головою, дедалі глибше поринаючи у невеселі думки: «Схоже, шакал Табакі перекусав усіх цих мавп, от вони і сказилися... Невже вони ніколи не сплять? Невдовзі хмара закриє місяць. Якщо вона виявиться досить великою, я зможу спробувати утекти, скориставшись темрявою... Але я жахливо стомився...»

За тією ж таки хмарою спостерігали ще дві пари гострих очей.

Багіра і Каа ховалися у рову під міським муром. Вони знали, якими небезпечними можуть бути бандар-логи, коли нападають гуртом, тож не хотіли ризикувати.

– Я поповзу до західного муру, – прошипів Каа, – і швиденько скочуся донизу, схил мені допоможе. Вони, звісно, не ризикнуть усім скопищем кинутися мені на спину, але ж...

– Добре, – прошепотіла Багіра. – Шкода, що Балу відстав. Коли хмара закриє місяць, я піднімуся на терасу.

– Вдалого полювання! – похмуро мовив Каа і ковзнув по камінню.

Невдовзі місяць справді сховався за хмару.

«Як діяти?» – роздумував Мауглі... й раптом почув м'які кроки. Багіра! Пантера, піднявшись схилом, почала розкидати дужими лапами мавп, які скупчилися навколо хлопчика щільним натовпом. Це тривало недовго: у гвалті й сказі хтось заверещав: «Вона тут сама! Смерть чорній кішці!» Клубок із сотні божевільних від люті мавп кинувся на Багіру, хапаючи та кусаючи її. Пантера відбивалася з останніх сил, а Мауглі відчув, як його схопили, підштовхнули до стіни альтанки і вкинули до пролomu. Він пролетів футів п'ятнадцять униз, але зумів приземлитися на ноги – як навчив його падати Балю. Згори пролунало:

– Сиди там! Спершу ми прикінчимо твоїх друзів, а потім візьмемося за тебе. Якщо, звісно, Отруйний Народ дозволить тобі жити...

– Ми з вами однієї крові, я і ви! – швидко прошепотів Мауглі Зміїне Слово.

Зі сміття почулося тихе шипіння – приблизно півдюжини кобр, які мешкали в альтанці, приповзли до ніг людського дитинчати.

– Не рухайся, Маленький Брате, а то ти нас розчавиш...

Мауглі завмер, дослухаючись до звуків битви нагорі – Багіра, що хрипіла й завивала, змагалася із мавпами за життя.

«Якби ж тільки Балю був десь поблизу! Не могла ж вона прийти сюди сама...» – подумав Мауглі й щосили загукав:

– До озера, Багіро! Стрибай у воду!

Чорна пантера почула. Отже, Мауглі живий – і це додало їй сили. Відчайдушно відбиваючись, вона проклала собі шлях до водойми й уже приготувалася пірнути, коли з джунглів із-за зруйнованого муру донісся гучний голос Балю:

– Багіро! Я осьде... Хай-но лиш я дістануся до вас, підлі бандар-логи!

Сопучи та віддихуючись, ведмідь нарешті з'явився на терасі – і відразу зник під хвилею бандар-логів, що накопилася на нього. Балу рвучко присів і загриб передніми лапами стільки мавп, скільки міг утримати. Почулися рівномірні удари, наче колесо млина било по воді. Мауглі за сплесками зрозумів, що Багіра пробилася до водойми, яку відразу оточили мавпи, готуючись накинутись на пантеру, щойно вона спробує допомогти Балу. Тоді вона підняла мокре підборіддя й у розпачі крикнула, закликаючи на допомогу Зміїний Народ:

– Ми з вами однієї крові, я і ви!

Вона вирішила, що Каа передумав в останню мить. Навіть Балу на краю тераси, ледве дихаючи під вагою мавп, які наскочили на нього, не міг стримати сміху, почувши, що чорна пантера просить про допомогу.

Каа тільки-тільки перевалився через західний мур і, пересвідчившись, що з його могутнім тілом усе гаразд, заचाївся й приготувався до бою. Битва Балу була у розпалі, мавпи гарцювали й завивали навколо Багіри. Тоді Каа рушив навпростець, палаючи жагою вбивства. Уся сила удава – у потужному ударі головою, подвоєному масою всього його тіла. Якщо ви здатні уявити спис або молот вагою з півтонни, що скеровується ясним розумом, розміщеним у його руків'і, то ви зможете зрозуміти, яким Каа був у бою. Удав завдовжки п'ять футів може збити з ніг людину, вдаривши її головою у груди, а Каа мав цілих тридцять футів, як вам уже відомо. Перший кидок, націлений просто в натовп мавп, які оточували Балу, він здійснив мовчки, а другий уже був не потрібен. Бандар-логи сипонули врозтіч із криками:

– Каа! Це Каа! Тікайте! Рятуйтеся!

Цілі покоління мавп були виховані на жахливих оповідках про удава – нічного вбивцю, який звивається поміж гіллям так само нечутно, як росте мох, і забирає найбільших і найсильніших із них. Старого Каа боялися всі, бо ще жодна мавпа не могла витримати його погляду, і жодна не вирвалася живою з його обіймів...

Балу полегшено зітхнув, хоча хутро його добряче попсувалося під час сутички.

І тут Каа, уперше розкривши пащеку, прошипів із присвистом одне довге слово, і далеко в лісі мавпи, які поспішали на допомогу родичам, завмерли на місці й затремтіли так, що гілки під ними затріщали. Мавпи на стінах і дахах

припинили гвалт, і в місті запанувала така тиша, що Мауглі почув, як Багіра обтрушується, вилізши зі ставка. Потім знову здійнявся гармидер. Мавпи з вереском полізли вище на мури, чіпляючись за шиї кам'яних ідолів та стрибаючи по зубчатих стінах.

– Конче потрібно вирятувати людське дитинча з пастки, – важко дихаючи, буркнула Багіра. – Мавпи можуть знову напасти. Візьмемо його і якомога скоріше забираймося звідси!

– Вони не рушать, доки я їм не накажу. Залиш-ш-шайтеся на міс-с-сці! – прошипів Каа, і навкруги знову залягла тиша. – Я не міг прийти раніше, сестро, але мені здалося, що я чую твій поклик, – сказав він Багірі.

– Я... я, може, і кликала тебе в розпалі сутички, – відповіла Багіра. – Балу, тебе поранено?

– Не знаю, як вони не розірвали мене на сто маленьких ведмедиків, – прорік Балу, статечно обтрушуючи лапи. – О-оу! Мені боляче! Каа, ми обидвое завдячуємо тобі життям...

– Це несуттєво. А де ж людинка?

– Осьде я, у западні! Я не можу вилізти! – крикнув Мауглі.

А затим пролунали голоси кобр:

– Заберіть його звідси! Він топчеться, наче павич, і передушить наших діточок!

– Ха, – усміхаючись, прошипів Каа, – у цього Мауглі повсюди приятелі. Відійди-но подалі, дитинко, а ви, Отруйний Народе, заховайтеся. Зараз я проб'ю стіну.

Удав оглянув альтанку й виявив у мармурі тріщину; примірівся і завдав кілька сильних ударів усією вагою свого тіла. Мармурова стіна розкололася, посипалися уламки – і з утвореної діри виліз заповошений Мауглі. Він кинувся обіймати друзів.

– Тебе не скалічили, Жабенятко? – запитав ведмідь, обмацуючи скуйовдженого хлопчачка.

– Я тільки голодний і дуже забився... Але ж і вам перепало, я бачу, – ви всі заюшені кров'ю!

– Не лише ми, – Багіра вказала на мавпячі тіла, якими було встелено кам'яні плити, і додала байдуже, що Мауглі не дуже сподобалося: – З тобою ми розберемося потім. А тепер, за звичаєм, подякуй Каа. Ми з Балу завдячуємо йому перемогою, а ти – життям.

Над тім'ячком Мауглі хитнулася голова величезного удава:

– То це і є людське дитинча? Не можу сказати, щоби він зовсім не був подібний до мавп, хоча й має гладеньку шкіру. У сутінках під час ловів я міг би сплутати тебе з одним із бандар-логів.

– Ми з тобою однієї крові, ти і я! – вигукнув Мауглі. – Сьогодні ти подарував мені життя. Моя здобич завжди буде твоєю здобиччю, коли ти зголоднієш, о Каа!

– Дякую тобі, Маленький Брате, – у зіницях удава досі світилися каганці. – А чим же може зі мною поділитися такий хоробрий мисливець?

– Я замолодий для полювання і ще нікого не вбив, проте я заганняю оленів для тих, кому вони потрібні. Ходімо зі мною – і ти побачиш, що я кажу правду. Маю спритні руки та швидкі ноги, а якщо ти втрапиш у тенета, я віддячу тобі добром за добро... Я заборгував усім вам. Вдалого полювання, мої вчителі!

– Добре сказано, – задоволено пробубонів Балу: хлопчисько поведився як слід.

Голова удава доторкнулася до плеча Мауглі.

– Хоробре серце і поштива мова. Ти багато досягнеш у джунглях. А зараз вам краще покинути цю місцину. Скоро зайде місяць, і тобі не варто бачити те, що тут почнеться...

Місяць сховався за гори; вервечки мавп на стінах і вежах скидалися на якусь розірвану бахрому, вони притислися одна до одної й тремтіли. Балун зійшов до водойми, щоби напиться, Багіра взялася вилизувати своє хутро, а Каа ковзнув до центру тераси й закрив пащу так гучно, що всі мавпи витріщилися на нього.

– Місяць зник, – начебто байдуже прошипів удав, – чи досить світла? Чи добре вам видно?

Мурами прокотився стогін:

– Ми бачимо, о Каа!

– Чудово. Почнемо ж танок голодного Каа. Сидіть сумирно й дивіться!

Він двічі або тричі згорнувся у подвійне й потрійне кільце, похитуючи головою справа наліво. Потім почав окреслювати кола та вісімки, без упину, без поспіху й не припиняючи ні на хвильку притишеного гудіння. Темніло ще дужче, і наприкінці вже не було видно, як зміїться і петлює Каа, було лише чути, як шурхотить його луска.

Балун й Багіра ніби закам'яніли, наїжачившись і стиха буркочучи, а Муглі дивився й дивувався.

– Бандар-логи, – нарешті пролунав голос Каа, – чи можете ви поворушити лапою без мого наказу? Кажіть.

– Без твого слова ми не можемо ворухнути ані передньою, ані задньою лапою, о Каа!

– Добре! Підійдіть до мене на крок ближче!

Ряди мавп хитнулися вперед, і Балун з Багірою мимоволі зробили крок разом з ними.

– Ближче! – прошипів Каа.

І мавпи зробили ще один крок.

Мауглі поклав руки на плечі Балу та Багіри, щоби спровадити їх, і обидва звіра здригнулися, начебто прокинулися від сну.

- Тримай мене, інакше я піду просто до нього, - прошепотіла Багіра.

- Старий Каа лише повзає в пилюці, - сказав Мауглі. - Час іти!

Утрюх вони прослизнули у пролом стіни і зникли у джунглях.

- Хух! - вимовив Балу й притулився до стовбура дерева. - Більше ніколи не проситиму Каа про допомогу.

- Каа відає більше за нас, - знову здригнувшись, проказала Багіра. - Ще мить, і я би рушила просто до його пащі.

- Багато хто пройде цим шляхом, перш ніж знову зійде місяць, - зауважив Балу. - Він добряче сьогодні наповнюється - на свій копил!

- То що все це значить? - запитав Мауглі, який нічого ніколи не знав про магічну силу погляду удава. - Я бачив лише великого змія, який вигинався кільцями, - він розсміявся: - У Каа весь ніс потовчений!

- Мауглі, - сердито озвалася Багіра, - його ніс потовчено через тебе, як і мої вуха, боки та лапи; шия і плечі Балу скусані з тієї самої причини. Дорого нам коштували твої ігри з бандар-логами.

- Дарма! - вигукнув Балу. - Зате він знову поміж нас.

- Так, - зітхнув Мауглі. - Я погана дитина, і на серці в мене гірко.

- Що говорить про це Закон Джунглів, Балу? - не поступалася чорна пантера.

Закон Джунглів не пробачає жартів, і ведмідь знехотя промимрив, глянувши на Мауглі:

- Зізнання не звільняє від покарання. Але пам'ятай, Багіро, - він іще маленький.

- Дитинча накоїло біди, і йому треба накрутити вуха. Жабенятко, як тобі це?

- Я винен. Балу і ти зранені. Буде справедливо, якщо мене покарають.

Багіра дала йому зо десять штурханців, легких, на думку пантери, - вони навіть не розбудили б її власне маля, але для хлопчика-семилітка це була серйозна прочуханка, якої кожен хотів би уникнути. Коли все закінчилося, Мауглі чхнув і піднявся на ноги, не промовивши жодного слова.

- А тепер - сказала Багіра, - стрибай мені на спину, Маленький Брате, - ми повертаємося додому.

Закон Джунглів тому й справедливий, що після покарання припиняються всілякі чвари.

Мауглі прихилився головою до загривка Багіри й заснув так міцно, що навіть не поворухнувся, коли чорна пантера вклала його в рідному лігві під бочок Матері-Вовчиці.

Тигр! Тигр!

Тієї ночі, коли Мауглі покинув вовче лігво, він спустився в долину, до зораних ланів, де мешкали люди. Але там хлопець не залишився - занадто близько до джунглів, якими блукає його затятий ворог. Тримаючись шляху, що огинав поля, Мауглі прискореним кроком пройшов зо двадцять миль, доки не опинився в незнайомих місцях. Широка долина була всипана камінням і поорана рівчаками. З одного її боку лежало невеличке селище, з другого, пологішого, розстилися густі зарості, ніби зрізані величезним серпом біля стіни, що обгороджувала хатини та хліви. На луках біля річки паслася велика черода корів і буйволів.

Підійшовши до огорожі селища - а був білий день, тож ворота були відчинені, - Мауглі втомлено опустився на землю. Коли ж на воротах з'явився чоловік, хлопчик схопився й почав показувати на пальцях, що він голодний. Чоловік охнув і помчав назад єдиною сільською вуличкою, закликаючи на допомогу місцевого брахмана. Невдовзі з'явився і брахман - великий, огрядний, у білому одязі,

з якимось знаком на лобі, у супроводі мало не всіх селян. Їх було близько ста – усі вони розглядали Мауглі, показуючи на нього пальцями й голосно перемовляючись. Дивлячись на цей натовп, Мауглі мимоволі подумав, що люди, зважаючи на все, погано виховані й найбільше схожі на сірих мавп.

– Чого тут боятися? – сказав жрець. – Бачите рубці на його руках та ногах – це сліди від вовчих зубів. Він просто приймак вовків, який утік із джунглів.

– Ой-йой! – зажебоніли жіночі голоси. – Бідолашний! А який вродливий! Мессуо, ти помітила, що він схожий на твого маленького синочка, якого викрав тигр?

– Дайте-но мені поглянути на нього, – промовила жінка з важкими мідними браслетами на зап'ястках та кісточках і уважно вдивилася в личко Мауглі. – Так, схожий. Але ж який він худенький...

Брахман знав, що Мессуа – дружина найбагатшого чоловіка в селі, а тому, піднявши очі до неба, урочисто прорік:

– Що джунглі забрали, те вони й віддали. Відведи хлопчика до свого дому, сестро. І не забувай шанувати брахмана, якому відкриваються і минуле, і майбутнє.

«Клянуся буйволом, який викупив мое життя, – розмірковував Мауглі, – це нагадує мені оглядини на Скелі Ради. Тільки я вже не вовк, а людина...»

Жінка з браслетами повела його за собою, і натовп поступово розійшовся.

У хатині були лаковане ліжко, помережаний візерунками великий глиняний глек, мідні чавуни для куховаріння. У невеликій заглибині стояло погруддя індуїстського божка, а на стіні висіло справжнє дзеркало, куплене на сільському ярмарку. Мессуа нагодувала Мауглі молоком і коржиками. Жінці справді здавалося, що повернувся її загублений син.

Коли хлопчик поїв, вона лагідно погладила його по голівці й мовила:

– Натху... Натху... Ти пам'ятаеш, як я подарувала тобі новенькі черевички?

Мауглі не знав цього імені, але жінка сумно провадила далі, торкнувшись до його загрубілих п'ят:

– Ні, ці ноги ніколи не носили черевиків... Але ти страшенно схожий на мого Натху – і віднині будеш моїм сином.

Мауглі прожив усе життя в печері, тому в хатині почувався незручно, проте, розгледівши солом'яний дах і відчинене віконечко, зрозумів, що будь-якої миті зможе піти звідси.

«Чи варто бути людиною, – промовив він сам до себе, – якщо не розумієш людської мови? Тут я такий само недотепний і німий, якою була б людина у джунглях. Насамперед мені потрібно вивчити їхню мову».

Живучи з вовками, хлопчик навчився наслідувати голоси всіх тварин – від кличу оленів до рохкання диких свиней. Нині ж, щойно Мессуа промовляла якесь слово, Мауглі дуже схоже наслідував звуки її мовлення – і ще до настання темряви запам'ятав назви багатьох речей у будиночку. Коли ж настав час вкладатися спати, він відмовився лягати в цьому місці, вельми схожому на пастку, і щойно вхідні двері зачинилися – вистрибнув у вікно.

– Не примушуй його, – зупинив Мессуа її чоловік. – З усього видно, що хлопчак іще ніколи не спав у ліжку. Якщо його насправді прислали лісові боги замість нашого сина, то він нікуди не втече...

Тільки-но Мауглі випростався у високій траві обабіч поля, як чиясь сіра морда уткнулася йому в шию.

– Ф-фу! – фокнув Сірий Брат, найстарший із синів Матері-Вовчиці, – від тебе смердить димом і хлівом – точнісінько, як від людини. Маленький Брате, я приніс звістку.

– Що там, у джунглях? – запитав Мауглі, міцно стискаючи його в обіймах.

– Усе гаразд, окрім попечених Червоною Квіткою молодих вовків. А тепер слухай: Шер-Хан пішов геть і буде на ловах далеко, доки його обсмалені вуса не відростуть. Одначе він присягнувся, що після повернення скине в річку твої

кісточки.

– Це ми ще побачимо, я також пам'ятаю свою обіцянку... Сірий Брате, дякую тобі, що прийшов, але я так утомився від новизни... Ти все ж таки й далі приноси мені новини.

– Ти не забудеш, що ти вовк? Люди не зможуть тебе відмовитися від нас?

– Нізащо! Я люблю вас усіх. Але пам'ятаю і те, як Згряя мене вигнала.

– А звідси не можуть тебе витурити? Адже люди є люди, Маленький Брате! Коли я прийду сюди знову, чекай мене в бамбукових заростях поблизу пасовиська...

Протягом трьох місяців Мауглі майже не виходив за сільську браму – він вивчав звичаї та порядки людей. Він навчився прикривати тіло, і це його дуже обмежувало. Хлопець зрозумів, як рахують гроші, хоча це йому було не потрібно, і як обробляють землю, у чому він не бачив жодної користі. До того ж дітлахи селян дражнили його – але, на щастя, Закон Джунглів виховав у ньому стриманість. Мауглі знав, що вбивати людських дитинчат негідно мисливця, і тільки це стримувало його від того, аби розірвати на шматки кількох блазнів. Мауглі не усвідомлював власної сили – у джунглях він почувався значно слабшим за багатьох тварин, але в селі торочили, що цей хлопчисько сильний, неначе бик.

Хлопець також не мав жодного уявлення про кастові відмінності між людьми. Коли одного разу осел гончара провалився в яму з рідкою глиною, Мауглі витягнув його звідти за хвоста й допоміг господареві повантажити на нього крам. Цей учинок обурило село – оскільки гончар належав до найнижчої касты, не кажучи вже про віслюка. Брахман почав сварити Мауглі, а той у відповідь пригрозив і його посадити на віслюка. Після цього чоловікові Мессуа порадили якомога скоріше прилаштувати хлопчину до якогось ремесла. І вже наступного дня Мауглі відрядили на луки біля річки – пасти буйволів. Він був неймовірно задоволений цим.

Того ж вечора, вважаючи себе таким, що прислужився селянам, хлопець долучився до гурту, який збирався щодня на втопаному майданчику під старою смоковницею. Це був сільський клуб, куди сходилися і староста, і цирюльник, і сторож, які знали всі сільські плітки, і старий Бульдео, сільський мисливець, у якого був англійський мушкет. Мавпи сиділи й базікали у верховітті смоковниці,

а в норі під майданчиком жила кобра, якій щовечора ставили мисочку молока, тому що змію вважали священною. Старигані плескали язиками до пізньої ночі. Вони розказували оповідки про людей, богів і привидів. А Бульдео розповідав іще дивовижніші речі про звірів, тому що джунглі впритул підступали до села. Олені та дикі свині підкопували посіви, і час від часу в сутінках чулося гарчання тигра, який вийшов на полювання. Слухаючи ці байки, Мауглі лише затуляв обличчя долонями, щоб ніхто не побачив, як він заходиться від сміху.

Одного вечора йшлося про тигра, який украв сина Мессуа. Цей тигр, стверджував Бульдео, був перевертнем. У його тілі перебував дух мерця – злого старого лихваря.

– Це чиста правда, – присягався сільський мисливець, – бо той лихвар накульгував... І тигр теж кульгає, я бачив сліди його лап!

– Дурниці! – не стримавшись, вигукнув Мауглі. – Я з давніх-давен знаю цього тигра – він кульгавий від народження. Тільки малюки можуть повірити, начебто чиясь душа може оселитися в тілі тварини, боязкішої за смердючого шакала...

– Ого! І це каже хлопчисько із джунглів? – промовив здивований мисливець. – Якщо ти такий спритний і розумний, то принеси хутро цього тигра до Кханівари, – влада встановила нагороду сто рупій за його голову. А ще краще помовч, коли говорять старші.

Мауглі піднявся, збираючись піти.

– Багато вечорів поспіль я вас слухав, – зухвало кинув він через плече, – але лиш кілька разів Бульдео розповів правду про джунглі, які підступають до самих його дверей. Чи можу я після цього вірити в байки про привидів, богів і лісових духів, яких він нібито бачив? Краще вже я повернуся до своїх буйволів...

Зазвичай в індійських поселеннях хлопчики з раннього ранку до пізньої ночі пасуть биків, корів і буйволів. Вони добре вправляються з великою чередою, однак не мають права від неї відходити. Навіть тигр не наважується нападати на гурт худоби, але якщо діти з якоїсь причини відходять від нього, то позбавляються захисту – їх може схопити будь-яка велика тварина.

Одного разу на світанку Мауглі проїхав сільською вулицею, сидячи на спині Рами – найбільшого буйвола в череді. Смолянисто-чорні буйволи з довгими, загнутими до загривка рогами й налитими кров'ю очима один за одним підіймалися зі своїх підстилок і йшли за Рамою. Мауглі відразу дав зрозуміти хлопчикам-підпасачам, хто тут головний. По дорозі він підганяв буйволів довгою бамбуковою палицею, а потім звелів Камайі, одному з хлопців, пасти корів, а сам погнав буйволів далі. «Не відходьте від череди!» – наостанок кинув їм Мауглі.

Індійське пасовисько – це каменяччя, кущі, жмуття жорсткої трави й неглибокі виярки. Саме там і розбрідається череда. Буйволи здебільшого тримаються поблизу болотистих місцин, тому що любляють качатися в нагрітому сонцем мулі.

Нарешті Мауглі пригнав свою частину череди туди, де джунглі зустрічаються з річкою, зіскочив зі спини Рами й шмигонув у бамбукові зарості, де і знайшов Сірого Брата.

– Ну нарешті! – вигукнув вовк. – Навіщо ти випасаєш череду?

– Так треба. Певний час мені доведеться побути сільським пастушком. Чи чути що-небудь про кульгаву смугасту кішку?

– Шер-Хан повернувся до Скелі Ради й чекав тебе, але потім знову пішов, бо в тих місцях мало дичини. Проте він не позбувся наміру тебе прикінчити.

– Чудово, – сказав Мауглі. – Поки тигр десь блукає, ти або хтось інший із моїх чотирьох братів маєте бути тут, але так, щоби я міг вас бачити із села. Коли ж тигр повернеться, чекайте мене в ярку посеред долини. Немає потреби лізти просто до пащі Шер-Хана...

Після зустрічі з братом Мауглі знайшов тінисту місцинку, влігся та й заснув. Буйволи паслися довкола нього. В Індії пасти череду – найбільш мирна справа. Домашня худоба блукає, жує, відпочиває, знову ремигає, а маленькі пастушки дримають чи займаються різними справами: плетуть із сухої трави кошики й саджають туди коників-стрибунців; ловлять двійко богомолів і змушують їх битися; роблять намисто, нанизуючи на ниточку червоні та чорні ягоди. Нагріте сонцем каміння наче погойдується в розпеченому повітрі; у височині, майже непомітний у небесній блакиті, посвистує шуліка. День здається довшим за ціле

життя, однак надходить вечір – і підпасачі зчиняють галас, скликаючи череду. Буйволи незграбно вилазять із тягучої твані, один за одним виходять із болітця й вервечкою тягнуться до миготливих вогників поселення...

День у день водив Мауглі буйволів до багнистих заплав, день у день бачив Сірого Брата ген-ген на рівнині (й тому знав, що Шер-Хан іще не повернувся), день у день він лежав у траві, дослухаючись до звуків навкруги, і згадував про колишнє життя у джунглях.

Нарешті настав день, коли Мауглі не побачив Сірого Брата на умовленому місці й, засміявшись, погнав буйволів до ярка, де росло дерево дхак, всуціль укрите золотаво-червоними квітами. Там сидів Сірий Брат, і кожна шерстинка в його хутрі стирчала дибки.

– Тигр ховався цілий місяць, щоби ти нічого не помітив, – хекаючи, проказав Сірий Брат, – але минулої ночі він приплентався сюди разом із Табакі.

Мауглі спохмурнів.

– Я не боюся Шер-Хана, але Табакі надзвичайно хитрий.

– Тобі не треба його остерігатися, – промовив Сірий Брат. – На світанку я зустрів Табакі. Тепер він ділиться своїми хитрощами зі стерв'ятниками, але перед тим, як я переламав йому хребет, він розп'ятавав мені все. Сьогодні ввечері Шер-Хан збирається підстергти тебе біля брами. А зараз він ховається в глибокому пересохлому рівчаку біля річки.

– Він ів сьогодні чи полюватиме натщесерце?

– На світанку він убив кабана, а потім зійшов до водопою. Ти знаєш: Шер-Хан не здатен голодувати навіть заради помсти.

– Дурень! Наситився, наповнив черево водою і мріє, що я чекатиму, доки він виспить? Кажеш, він у ярузі? Ет, якби ж нас було хоча б десятеро... Мої буйволи не нападуть, доки не почують тигра, а от я, на жаль, не вмію говорити їхньою мовою! Може, мені варто провести їх по тигрячому сліду, аби вони його відчули?

– Він навмисне переплив річку, щоби слід загубився, – відповів вовк.

– Це порада Табакі; сам він би нізащо не зметикував, – Мауглі замислився. – Великий яр виходить на рівнину через півмилі звідси. Я можу повести череду навкруги, через джунглі, до самого верхів'я яруги, а потім зійти донизу, але тоді Шер-Хан вислизне від нас по дну рівчака. Треба загородити інший край. Сірий Брате, ти зможеш розділити череду навпіл?

– Не знаю, може, і не вдасться, але зі мною надійний помічник.

Сірий Брат відбіг убік і стрибнув у яму. Звідти з'явилася добре знайома Мауглі велика сіра голова.

– Акело! Акело! – захоплено гукав Мауглі, плескаючи в долоні. – А я ж знав, що ти мене не забудеш! Нам належить добряче потрудитися. Розділи череду навпіл, Акело. Згуртуй буйволиць із телятами, а робочих буйволів – окремо.

Обидва вовки підтюпцем побігли до буйволів і невдовзі заметлялися в череді, зганяючи тварин у дві групки. До однієї потрапили буйволиці, які захищали телят; вони люто рили копитами землю, готові кинутися на вовка й затоптати його насмерть. Буйволи та молоді бички поводитися спокійніше, але теж форкали й позирали палаючими очима. Навіть люди не зуміли б розділити незчисленну череду так спритно і блискавично.

– Що робити далі? – відсапуючись, запитав Акела. – Кажі швидше – нам важко утримувати їх нарізно!

Мауглі застрибнув на спину могутнього Рами.

– Акело, жени буйволів поближче до джунглів, а ти, Сірий Брате, коли ми щезнемо з очей, відтісни буйволиць до балки.

– Як далеко? – Сірий Брат клацнув іклами.

– Туди, де схили найкрутіші, щоби Шер-Хан не зміг вискочити! – крикнув Мауглі. – І тримай їх там, доки ми не наблизимось.

Буйволи, зачувши виття Акели, рвонули вперед, а Сірий Брат виринув із трави й завмер перед буйволицями. Ті майнули до нього, і він понісся перед самою чередою до виярка. Акела тим часом гнав буйволів угору схилом.

План Мауглі був простий: він хотів піднятися схилом, а звідти повести буйволів униз вузьким і глибоким яром, аби Шер-Хан опинився між ними й розлюченими коровами. Ситий, обважнілий тигр не здатен боротися як слід і не зможе видертися по схилу.

Дорогою хлопець заспокоював своїх буйволів; Акела біг позаду й підганяв тих, хто відставав, тишком-нишком, щоби не сполохати Шер-Хана. Нарешті буйволи опинились у призначеному місці: біля вкритого рослинністю урвища. З цієї висоти було видно всю низину, але Мауглі цікавили тільки схили яру. Він навіть присвиснув від утіхи, адже схили виявилися майже прямовисними, а плющ і ліани не втримали б тигра, якби він спробував втекти із пастки.

– Акело, дозволь буйволам перепочинок, – звелів Мауглі. – Нехай принохаються, адже вони ще не зачули його. Я тим часом повідомлю Шер-Ханові, хто до нього завітав.

Склавши долоні рупором, він крикнув у байрак, аж луна пішла:

– Це я, Мауглі! Чи не час твоєї смугастій шкурі до Скелі Ради?

Пролунало гарчання розбурканого ситого тигра.

– Донизу, Акело, жени їх мерщій донизу!

Буйволи на одну мить завмерли на кручі, але, гнані мисливською піснею вовка, помчали вниз наввипередки, і зупинити їх було неможливо, а пісок та каміння летіли в яр. Уже на бігу Рама зачув Шер-Хана й заревів, а Мауглі на його хребтині переможно заволав:

– Еге-ге! Тепер ти зрозумів, хто там? Уперед!..

Навала чорних рогів, спіnenих морд і вирячених очей прокотилася дном яруги. Шер-Хан, зачувши гуркіт копитиськ, важкувато встав та, накульгуючи,

заметався, шукаючи порятунку, проте виходу з прямовисних скель не було. Буйволи ревли, це ревище підхоплювала інша частина череди. Тигр намагався обійти буйволиць, щоби уникнути пастки, однак зрозумів, що з ним сталося найстрашніше. Рама хвицонув, спіткнувся, під його копитами опинилося щось м'яке, – і майнув уперед на рівнину. За ним помчала решта худоби – зіткнення здавалося неминучим.

Мауглі зліз із шиї Рами, розмахуючи палицею.

– Акело, мерщій розганяй їх! Інакше вони наскочать одне на одного... Ось так! І обережно – усе вже скінчилося...

Вовки кружляли довкола череди, злегка зачіпаючи буйволів, а Мауглі за допомогою палиці вдалося завернути Раму, і все стадо потягнулося за ватажком до заплави.

Шер-Хана затоптали – і до його мертвого тіла вже зліталися шуліки.

– Побратими, ось вона – псяча смерть! – Мауглі вийняв ножа, що його завжди носив на шиї відтоді, як оселився межи людьми. – Він був боягузом, і його шкурі на Скелі Ради саме місце...

Підліток, який виріс у селі, не зміг би злупити шкуру з величезної тварини. Але Мауглі чудово знав, як це робити. Він цілу годину бурчав і сварився, здираючи та шматуючи Шер-Ханове хутро, а вовки йому допомагали.

Несподівано чиясь рука лягла йому на плече. Мауглі повернувся й побачив Бульдео. Хлопці розповіли мисливцеві про те, що з худобою відбувається щось дивне, і він, роздратований, спустився в долину, аби покарати Мауглі. Вовки, які здалеку помітили людину, встигли зникнути.

– Що це за дурниці? – вигукнув Бульдео. – Чи ж тобі обдери тигра? Де його забили буйволи? Невже це той кульгавий людожер? Його голова коштує сто рупій. Ну добре, я пробачаю тобі і, можливо, навіть дам тобі одну рупію з нагороди, коли віднесу шкуру до міста... – Бульдео витягнув з-за пазухи кремінь та кресало й нахилився обсмалити Шер-Ханові вуса, аби привид тигра його не турбував.

– Гм, – обізвався Мауглі, й далі обдираючи лапу Шер-Хана. – Отже, ти хочеш віднести його хутро до Кханівари й отримати нагороду. А я, може, отримаю рупію... Прибери-но вогонь, дідусю! Ця шкіра мені самому потрібна...

– Яке ти маєш право так розмовляти з найпершим мисливцем у селі? Хіба це ти його здолав? Буйволяча дурість допомогла тобі прикінчити ситого тигра, і ти, злидарське поріддя, навіть не здатен обдерти його як слід... Ти... ти не отримаєш ніякої нагороди! Геть звідси!

– Клянуся буйволом, який був викупом за мое життя, невже мені доведеться й далі слухати цю стару мавпу? – Мауглі випростався і неголосно свиснув: – Акело, сюди! Цей чоловік мені остогид!

Наступної миті Бульдео зненацька опинився на траві, а коли опритомнів, то знову мало не зомлів: над ним стояв здоровецький сірий вовк, а Мауглі, ніби нічого й не сталося, і далі обдирав тигра.

– Визнаю твою слушність, Будьдео, – промовив Мауглі. – Я не потребую жодного мідяка з цієї нагороди. Поміж мною й цим кривим тигром була війна – і я переміг.

Для старого мисливця вовк, який слухається хлопчину-чужинця, що помстився тигрові-людожеру, не був звичайним звіром із джунглів. У голові Бульдео промайнула думка, що тут не обійшлося без чарів.

– Магараджо! Володарю! – прохрипів він.

– Так? – насмішкувато відгукнувся Мауглі.

– Я знав, що ти не звичайний підпасок. Чи ти дозволиш мені піти, чи твій прислужник роздере мене на шматки?

– Іди з миром. Тільки ж гляди – наступного разу не чіпай мою здобич. Відпусти його, Акело.

Бульдео поспіхом пошкутильгав до села, щохвилини озираючись, аби пересвідчитись, що Мауглі не перетворився на щось жахливе. А коли він дістався до села, то стільки намовів про магію, чари й відьмування, що брахман не на

жарт перелякався...

Наближався вечір, коли Мауглі закінчив обдирати яскраво-руду Шер-Ханову шкуру. Потім він ретельно її заховав і звернувся до Акели з проханням зібрати буйволів та корів із телятами, щоби відігнати череду до села.

Уже в сутінках, підходячи разом з Акелою та худобою до брами, Мауглі побачив за огорожею поселення полум'я смолоскипів і почув, як у храмі б'ють у дзвони та сурмлять у сурми. Біля воріт його чекала переважна більшість селян.

«Мене вітають, бо я вбив Шер-Хана», – подумав хлопець.

– Відьмак! Вовче поріддя! Демон із джунглів! Забирайся геть, ти нам не потрібен! Стріляй, Бульдео... – у бік Мауглі полетіло каміння і висохлий слід.

Пролунав постріл, у відповідь тужливо заревів поранений буйвіл. Тепер люди лементували:

– Знову чари! Він уміє замовляти кулі! Бульдео влучив у власну худобину...

– Що тут відбувається? – запитав спантеличений Мауглі, коли каміння полетіло з потрійною силою.

– Вони схожі на Зграю, ці твої родичі, – Акела незворушно всівся в придорожню куряву. – З усього видно, тебе проганяють.

– Вовчий годованець! Геть із села! – верескнув брахман, метляючи гілочкою священної рослини тулсі[2 - Тулсі – базилік священний.].

– Знову? Раніше мене проганяли за те, що я людина, тепер – за те, що я вовк. Ходімо звідси, Акело...

До Мауглі з воріт вибігла жінка – то була Мессуа:

– Мій хлопчику! Вони кажуть, що ти чаклун і можеш перевтілюватися у вовка! Але я їм не вірю! Я знаю: це ти вбив тигра, який забрав мого сина. Але молю тебе – іди, бо вони не залишать тебе живого...

– Повернись, Мессуо! – заревів натовп. – Повернися, або ми заб'ємо камінням і тебе!

Мауглі зайшовся уривчастим, злим сміхом – один із каменів влучив йому в обличчя.

– Повертайся, Мессуо. Вони верзуть дурниці. Я не чаклун і справді помстився за твого сина. Прощай! Біжи щодуху, бо за тобою підуть буйволи... Акело, жени череду до брами!

Виття Акели наче підштовхнуло буйволів уперед. Черета льотом пролетіла сільською вуличкою, змітаючи все на своєму шляху. Мауглі презирливо вигукнув:

– Гей ви! Відтепер я не пастиму вашу череду. І подякуйте добрій Мессуа за те, що я не наслав своїх вовків на село!..

Мауглі повернувся і пішов геть поруч із Самотнім Вовком. Час від часу він піднімав очі догори, до ясних зір, і почувався майже щасливим...

Зійшов місяць, і рівнина зробилася білою, наче молоко. У цьому світлі налякані селяни ще довго спостерігали, як Мауглі, несучи на голові важкий пакунок, легко біжить вовчою рисою, залишаючи позаду милю за милею, а обабіч нього трусять двоє великих вовків. У сільському храмі знову били дзвони. Мессуа ридма ридала, а Бульдео так забрехався у своїй оповіді, що з його слів виходило, ніби Акела стояв перед ним на задніх лапах і говорив до нього людською мовою.

Місяць уже ховався, коли Мауглі з обома вовками зупинився біля печери Матері-Вовчиці. Мауглі крикнув:

– Мамо! Мене вигнали з людської зграї! Але я дотримав свого слова і прийшов зі шкурою Шер-Хана!

Збентежена Ракша, покликавши малят-вовченят, вийшла з лігва. Її очі засяяли, коли вона побачила шкуру.

– Того дня, коли він просунув свою голову до нашої печери, переслідуючи тебе, Жабенятко, я сказала йому, що колись мисливець стане дичиною. Ти вчинив

правильно!

– Чудові лови, Маленький Брате, – пролунав із кущів низький хрипкуватий голос. Багіра за один стрибок опинилася біля босих ніг Мауглі й ніжно потерлася об них. – Ми нудилися без тебе у джунглях!

Усі разом вони зійшли на Скелю Ради. Мауглі прослав хутро тигра на пласкому камені, де раніше сидів Акела, закріпивши його краї чотирма бамбуковими кілочками. Самотній Вовк улігся на шкуру. «Дивіться, дивіться, вовки!» – понісся над джунглями його заклик. Відтоді як молоді вовки скинули Акелу, у Зграї не було ватажка, і багато вовків полювали чи билися там і тоді, де й коли ім заманеться. Однак за звичкою вони прийшли на заклик старого Акели. Дехто, втрапивши з необачності до тенет, шкутильгав, деякі були в ранах від мисливських куль. Багато хто захляв і помер. Але, попри це, Зграя зібралася, щоби поглянути на смугасту шкуру Шер-Хана, розіп'яту на Скелі, та його величезні пазурі на кінчиках лап, що безсило теліпалися.

Мауглі тріумфально загукав, він кружляв і стрибав, доки не захекався від утоми:

– Егей, вовки! Дивіться уважно! Чи дотримав я своєї обіцянки?

– Так! – в один голос продзявкотіли вовки. – Акело, будь нашим ватажком! Будь нашим ватажком, людський сину! Ми мріємо знову стати Вільним Народом!

– Ні, – промуркотіла Багіра. – Нічого в цьому житті не можна повторити. Коли ви наїстеся, то знову втратите клепку... Ви змагалися за свободу – і ви отримали її. От і все...

– Людська та вовча зграї прогнали мене, – сказав Мауглі. – Відтепер я буду сам-один полювати у джунглях.

– Ми будемо поруч із тобою, – вигукнули сини Матері-Вовчиці.

І Мауглі пішов звідти, і відтоді полював лише з чотирма братами.

Але він ніколи не залишався самотнім. Минуло багато років, він став дорослим чоловіком і навіть одружився.

Але це вже зовсім інша історія.

Як до джунглів прийшов страх

Закон Джунглів – найстаріший з усіх законів на землі – створювався крок за кроком, з урахуванням усіх звичаїв та особливостей життя Народу Джунглів, аж доки, нарешті, не досягнув практично цілковитої досконалості.

Мауглі провів більшу частину життя в Сіонійській Зграї, і, нарівні з іншими вовчєнятами, Закону його навчав Балу, бурий ведмідь. Він не раз говорив дитинчаті: Закон Джунглів схожий на міцну ліану, яка обвиває кожного, і ухилитися від нього неможливо.

– Коли проживеш стільки, скільки я, Маленький Брате, ти, можливо, пізнаєш, як усе в джунглях підкоряється єдиному Закону. Не скажу, що це приємне видовище...

Слова вчителя влетіли в одне вухо непосидливого хлопчика й вилетіли через інше – Мауглі у той час думав лише про їжу і про те, як би подовше поспати; його ніщо не тривожило, і він не здогадувався про нещастя, з яким міг зіткнутися щомиті. Але настав час переконатися в слушності Балу, і Мауглі побачив, що у джунглях усі живуть за одним Законом.

Почалося все з того, що взимку майже не було дощів, і, зустрівши Мауглі в заростях бамбука, дикобраз Іккі поскаржився, що дикий ямс усихає. Іккі був дуже перебірливий до харчів, він завжди обирав найкраще і найстиглише. Мауглі усміхнувся:

– А мені що до того?

– Може, тобі й однаково, – гиркнув Іккі, непривітно потріскуючи голками, – але життя покаже... Скажи, Маленький Брате, чи можна нині пірнати в глибокій заводі біля Бджолиних Круч?

– Ні! Глибока вода зійшла, а розбити собі голову я не збираюся, – відповів Мауглі, який у ті дні був упевнений, що знає більше за будь-якого іншого мешканця джунглів.

– Шкода... Можливо, хоча б краплина розуму всоталася б у твою розбиту довбешку! – промовивши ці слова, дикобраз миттю шмигонув у хащі, щоби людське дитинча не вхопило його за носа.

Мауглі переказав слова Іккі учителеві. Балу спохмурнів і промурмотів:

– Якби я був сам-один, пішов би полювати до інших місць, перш ніж це помітять інші... Хоча ще не відомо, як-то воно буде. Почекаємо, доки розквітне дерево Махуа.

Цієї весни олійні дерева Махуа так і не розквітли. Вершково-жовтуваті пелюстки їхніх квітів згубила спека – і вони обсипалися до ніг ведмедя, коли він струсонув деревце. А це свідчило про те, що плодів, які обожнював Балу, не буде. Виснажлива спека прокралася до самого серця джунглів, перетворивши зеленаве на жовтаве, потім на коричневе клоччя – і зрештою на попіл. Трава на схилах ущелин вигоріла й стала схожа на ламкі ниточки. Вода у ставках і болотах висохла до самого дна, залишивши шар бруду, на поверхні якого відбилися сліди, ніби чавунні. Соковиті пагони ліан, які обплутували дерева, опали, бамбук усох, зник мох на камінні – і скелі стали голими й розпеченими.

Кінець ознакомительного фрагмента.

notes

Виноски

Бандар-логи – мавпи. Мовою гінді Bandar – «мавпа», а log – «народ».

2

Тулсі – базилік священний.

Купить: https://tellnovel.me/ru/k-pl-ng_red-yard/kniga-dzhungl-v

Текст предоставлен ООО «ИТ»

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию: [Купить](#)